№ 288 Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem. פרייז 20 גראשען Lodzer Tageblat

לאדזשער טאגעבלאט

רעדאקציע און אדמיניסטראציע: פיעטריקאווער 16.
טעלעפאנען: פון רעדאקציע 37, פון אדמיניסטראציע 47

דינסטאג, כ"ח כסלו תרפ"ט || 11 grudnia 1928 r || 21-טער יאהרגאנג

נאך קורצע און שווערע ליידען איז געשטארבען דעם 10. דעצעמבער מייז ליבער מאן, אונזער טייערער פאטער, גרויס-פאטער, ברודער, שוואגער און אנקעל

נ"ע ישראל ראגאזינסקי

איז עלטער פון 60 יאהר.

די לויה קומט פאר היינט, דינסטאג, 1.30 נאכמ. פון טרויער-הויז גלובנא 9, וועגען וואס עס טיילט מיט איז גרויס צער

די טרויערנדע פאמיליע.

אחרי מחלה קצרה וכבדה שבקה חיים לכל חי האשה החשובה, הצנועה המצוינה במדותי' ובמעלותי' התרומיות

נ"ע גיטל אשת ר' מענדיל נ"י בוכווייץ

בשנת הששים ושבע לימי חיי'

ההלוי' תהי' היום יום ג' כ"ח כסלו ד' דחנוכה (28|XII|11) בשעה 12 בצהרים מבית האבל רחוב זגערזשער 10

המתאבלים עלי' מאין הפוגות: בעלה, בנה, בתה, נכדי' ומשפחתה.

צענטר. סוחרים און פאבריקאנטען-פערבאנד
אויף לאדזער וואיעוואדזטווא (פיעטריקאווער 10).

בעקאנטמאכונג

היינט דינסטאג, פינקטליך 7 א זייגער אווענד קומט פאר אין פעראיינס-לאקאל

א נ'אויסערארדענטליכע פערזאמלונג

וועגען די וואהלען פון 2 מיטגלידער צו דער לאדזער האנדעלס- און אינדוסטריע-קאמער.

בעמ.: אין הסכם מיט'ן ארטיקעל 23 פון פעראיינס-סטאטוט איז די גענעראל-פערזאמלונג גילטיג ביי יעדער צאל מיטגלידער. צוליב דער וויכטיגקייט פון דער אנגעלעגענהייט ווערען אלע מיטגלידער געבעטען פינקטליך און צאהלרייך צו ערשיינען.

די פערוואלטונג.

לאדזשער שאך-סימפאטיקער פעראיין
מאניושקי 1.

שבת, דעם 15-טען ד. ח. 6 אין אווענד וועט דער

וועלט-מייסטער ד"ר אליעכין

געבען איין איינציגע

סימולטאן-אווענד

מיט 30 געגנערס, דערביי 2 בלינדע פארטיעס אין לאקאל פון לאדזער שאך-סימפאטיקער פעראיין. איינשרייבונגען צום דערמאנטען סימולטאן-שפיל נעמט אן דער סעקרעטאריאט פון קלוב יעדען טאג ביז פרייטאג פון 5 נאכמיטאג ביז 9 אווענד.

6845

קרן קימת לישראל
לאדז.

דאנערשטאג, דעם 13. דעצ. ה. י. — 8.15 אווענד —

פילהארמאניע-זאל
נארוטאוויטשא 20.

א גרויסער חנוכה-אווענד

אין פראגראם: 1) ערעפנונגס-רעדעס — ד"ר מ. וואלדמאן (בערלין), רעדאקטאר פון דער „יודישער רונדשוי" און ד"ר א. טארטאקאווער, 2) חנוכה-ליכטלעך — כאר פון יודישען פרויען-גימנאזיום, 3) דער „רבי אלימלך", — אינסצעניזירט אויסגעפיהרט דורך דעם דראמאטישען קרייז ביים ערשטען יודישען מענער-גימנאזיום, 4) אריענטאלישער באלעט — אויסגעפיהרט דורך די קינדער פון דער שולע קאצענעלסאן-נאכומאף, 5) „קבוצת גליות" — אויסגעפיהרט דורך דעם דראמאטישען קרייז ביים גימנאזיום פון י. קאצענעלסאן. ‒‒‒‒‒‒ בילעטען צו בעקומען אין ביורא פון קרן-קימת (צעגעלניאנא 4) און אין טאג פון דער אקאדעמיע — ביי דער קאסע פון „פילהארמאניע". נארוטאוויטשא 20.

אגודת שלומי אמוני ישראל.

בעקאנטמאכונג

דערמיט בעטען מיר אלע חברים פון דער אגודה, אז זיי זאלען זיך בעטייליגען אין דער

חנוך הספר-תורה-פייערונג

פון „שעורי ערב", וועלכע קומט פאר היינט, דינסטאג, ד' דחנוכה 7 א זייגער אווענד אין פילהארמאניע-זאל, נארוטאוויטשא 20.

ועד של אגודת שלומי אמוני ישראל
לאדז, נארוטאוויטשא 11.

ZAKŁAD
POSADZEK DĘBOWYCH
przyjmuję różne reperacje
S. WILF
Łódź, Pomorska 29

אנאנסירט
גאר אין
„לאדזער
טאגעבלאט"

Dr. Wołkowyski

נאך צעגיעלניאנא 25
טעלעפאן 26-87
ספעציאל-ארצט פאר הויט-, ווענערישע קראנקהייטען און מענער-שוואכע. אלע-ארט אנאליזע
נעמט אבעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.
ן פון 8—10, 12—2 און 4—8 אווענד.
בעזונדער ווארטע-זאל פאר פרויען.

אכטונג רעסטאראטארען, קאכער, און ביער-האלע-בעזיצער!

היינט, דינסטאג, ד. 11. דעצעמבער 6 א זייגער אווענד קומט פאר אין נייעם פעראיינס-לאקאל זאוואדזקא 4, פראנט 2-טער שטאק

א דרינגענדע פערזאמלונג

פון מיטגלידער און נישט-מיטגלידער מיט פאלגענדער טאג-ארדנונג: 1) ערעפנונג, 2) די אנגעוועהטאגטע ביער-פראגע, 3) הנחות פון עלעקטריע, 4) וועגען פעראָרדנונגען פון לאקאלען, 5) פאטענטען-פראגע, 6) סאניטארישע פעראָרדנונגען, 7) פרייע פארשלאגען. עס ווערען געבעטען אלע מיטגלידער און נישט מיטגלידער פינקטליך צו ערשיינען. בעמ.: נייע מיטגלידער ווערען איינגעשריבען היינט, בעת דער פערזאמלונג און טעגליך פון 5—7 אין פעראיינס-לאקאל.

די פערוואלטונג.

לחברי בדעה

מר אלכסנדר יואל

הנני מאחל, למלאת לו חמשים שנה, בריות גופא, חיים ארוכים, של טובה וברכה, שיוסיף לתת מכחו ומרצו לטובת עמנו וארצנו.

א. י. ברזיזינסקי.

אויסגעבראכען א מלחמה אין דרום-אמעריקא
און אין לוגאנא האט זיך געעפענט די סעסיע פון דער פעלקער-ליגע

די ערשטע שלאכט צווישען מיליטער פון באליוויען און פאראגוואי.

גלא פאז (ספ.) די דיפלאמאטישע באציהונגען צווישען באליוויען און פאראגוואי זענען איבערגעריסען געווארען. די גאזאנדטע פון ביידע לענדער זענען אפגעפאהרען אהיים. אין באליוויען איז היינט ערקלערט געווארען אן'אלגעמיינע מאבילזאציע. אויף דער גרענעץ איז פארגעקומען דער ערשטער צוזאמענשטויס. עס זענען דא 60 הרוגים.

געעפענט די סעסיע פון דער פעלקער-ליגע.

לוגאנא (ספ.) היינט אוונט האט בריאן געעפענט די 53. סעסיע פון דער פעלקער-ליגע. ער האט אויסגעדריקט זיין דאנק דער שטאט-פערוואלטונג פון לוגאנא פאר דער אויפנאהמע, וואס זי האט איינגעארדענט די אנטיילנעמער פון דער סעסיע.

אויף דער טאג-ארדנונג פון דער איצטיגער סעסיע געפינען זיך 46 פונקטען. דער וויכטיגסטער פון זיי איז דער פונקט וועגען פויליש-ליטווישען קאנפליקט. אויף דער טאג-ארדנונג געפינט זיך אויך אן אנקלאגע פון דער אובער-שלעזישע דייטשער מינדערהייט געגען דער פוילישער רעגירונג.

דער הויפט-אינטערעס פון דער סעסיע איז איצט גישט און זאל נאר אין די קולוארען, דארט קומען פאר די געשפרעכען, וואס וועלען דעצידירען די פערשידענע ענינים.

בײטאג האט בריאן בעזוכט שטרעזע'מאנ'ען.

וואלדעמאראס קומט היינט צו פאהרען קיין לוגאנא.

16 יודען און 16 פאלאקען
זענען געוועהלט געווארען אין בענדינער שטאט-ראט.

בענדין (ספ.) די נעכטיגע וואהלען צום שטאט-ראט אין בענדין האבען גע‑געבען פאלגענדען רעזולטאט: סאנאציע — 6 מאנדאטען, פפ"ס — 5 מאנד., פויליש - ווירטשאפטליכער בלאק 4 מאנדאטען, פוילישע - ווירטשאפטליכע פער‑איינגונג — 1 מאנדאט. לינקע פועלי ציון — 2 מאנדאטען, רעכטע „פועלי-ציון" — 1 מאנד. בונד קיין איין מאנ‑דאט נישט בעקומען. פועלי אמוני ישראל — 1 מאנדאט. יודישע האנד-ווערקער — 5 מאנדאטען, „התאחדות" — 1 מאנדאט. סוחרים — 5, יודיש-נא‑ציאנאלער בלאק 1 מאנדאט.

די קאמוניסטען האבען געשטימט אויף א גע'פסל'טער ליסטע. אין בענדינער שטאט-ראט זענען אלזא געוועהלט גע‑ווארען 16 יודען און 16 פאלאקען.

פאר דער זיצונג פון ציוניסטישען אקציאנס-קאמיטעט
וועגען זיכערן די רעכט פון יודישען נאציאנאל-פאנד.

ירושלים. (י.ט.א.) די פארשטע‑הער פון ארץ-ישראל אויף דער זיצונג פון ציוניסטישען אקציאנס-קאמיטעט, וואס עפענט זיך דעם 20-טען דעצעמ‑בער אין בערלין, די ה"ה מ. מ. אוסישקין, ד"ר ארטור רופין, ד"ר מאסינזאן און ה. סופראסקי האבען אפגעהאלטען א בעראטונג וועגען א איינהייטליכען ארויסטריט אויף די זיצונגען פון אק‑ציאנס-קאמיטעט בנוגע די רעכט פון כרן-קימת. די בעראטונגס-אנטיילנעמער האבען בעשלאסען אנצושטרענגען אלע קרעפטען, כדי צו זיכערן די אונפער‑ענדערטע איינהאלטונג פון אלע בעוואו‑רענישען צום בעריכט פון דער עקספער‑טען-קאמיסיע, בנוגע דעם יודישען נא‑ציאנאל-פאנד וואס זענען פארמולירט געווארען בעת דער יולי-סעסיע פון ציו‑ניסטישען אקציאנס-קאמיטעט.

ווי בעקאנט וועט פרעזידענט דר. ווייצמאן פארלעגען דעם אקציאנס-קא‑מיטעט צו בעשטעטיגען די רעזאלוציעס, וואס זענען אנגענומען געווארען. אויף א געמיינזאמער בעראטונג צווישען דעם „קאמיטעט פון 7" מיט ה' פעליקס ווארבורג בראש און די פארשטעהער פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע. די ראזונגע רעזאלוציעס זענען אויך בעשטע‑טיגט געווארען דורך דער אלוועלטליכער ציוניסטישער עקזעקוטיווע נאכ'ן צו‑ריקקעהר פון דר. ווייצמאן פון די פער‑איינינטע שטאטען.

די רעגירונג דארף קאלאניזירען יודען אויף ערד.
דעפ. העלער וועגען די פאלעסער בלאטעס אויף דער נעכ‑טיגער זיצונג פון דער בודזשעט-קאמיסיע ביים סיים.

ווארשא (טעלעפאניש) אין דער דיסקוסיע איבערדער בודזשעט פון מי‑ניסטעריום פאר לאנדווירטשאפטליכע רעפארמען, וואס איז פארגעקומען אויף דער נעכטיגער זיצונג פון דער בוד‑זשעט-קאמיסיע ביים סיים, האט צווי‑שען אנדערע גערעדט דער דעפוטאט העלער (יוד. „קאלא"), וועלכער האט אנגעוויזען, אז דאס מיניסטעריום פאר לאנדווירטשאפטליכע רעפארמען האט אין זיין אלע שיכטען און קלאסען פון דער בעפעלקערונג נאר איין שיכט איז אינגאנצען פערגעסען. דאס איז די יודי‑שע בעפעלקערונג. די יודען אין פוילען — זאגט דעפ. העלער — ווערען ארויס‑געשטופט פון זייערע ביז איצטיגע פא‑זיציעס און פיל פון זיי מוזען זיך נע‑מען צו לאנדווירטשאפט. אויף די קרע‑סען און אין גאליציען געפינען זיך שוין ביי היינטיגען טאג א גרויסע צאהל יו‑דען, וואס לעבען פון ערד-ארבייט. די רעגירונג דארף נעמען און אכט די לאגע פון דער יודישער בעפעלקערונג און העל‑פען די יודען בעזעצען אויף ערד. דער פראיעקט וועגען אויסטרוקענען די פא‑לעסער בלאטעס וואלטביי א פערשטענ‑דיגונג מיט די פארשטעהער פון די יו‑דען געקענט ברענגען א גרויסע טובת פאר'ן לאנד, ווי אויך פאר די יודען. די יודישע בעפעלקערונג וואלט אויף דער אויסטרוקענונג פון די דאזיגע זומפען גע‑געבען גרעסערע סומען געלד, ווען מיר וואלטען געהאט די זיכערקייט, אז אויף דער דאזיגער ערד, וועלען אויך בעזעצט ווערען יודען.

קודם כל דארף אבער די רעגירונג בא‑זארגען מיט ערד די יודישע אינוואלי‑דען.

8 אנטיסעמיטישע כוליגאנעס אין כמאלענסק
זענען בעשטראפט געווארען צו 10 יאהר תפיסה.

מאסקווע. (י.ט.א.) די „פראוודא" טיילט מיט פון סמאלענסק, אז אין דארטיגען געריכט איז פארגעקומען א פראצעס געגען 11 כוליגאנעס, וועלכע האבען מיט א צייט צוריק געמאכט אן ארגאניזירטען אנפאל אויף די יודען פון שטעטעל רודניע. די כוליגאנעס זענען אין נאס בעפאלען און געשלאגען איינ‑צעלנע יודען. אויסער דעם האבען זיי שטארק צושלאגען זייערען א חבר, א קריסט, דערפאר, וואס יענער איז געווען בעפריינדעט מיט איינציגע יודישע מעד‑לעך. א מיליציאנער, וואס האט זיי גע‑וואלט ארעסטירען האבען די כוליגאנעס ענטוואפענט. דאס געריכט האט פער‑משפט 8 אנגעקלאגטע צו צעהן יאהר יערען. איינעם צו צוויי יאהר און צוויי צו דריי יאהר.

ד"ר לודוויג פאלק
גאווראט 7, טעל. 28-07.
ספעציאליסט פאר הויט- און געשלעכטס-קראנקהייטען
נעמט אן פון 10—12 און פון 5—7 נאכמ.
4524

Dr. Różaner
ספעציאליסט פאר הויט-ווענערישע קראנקהייטען און מיינער-שוואכע.
היילונג מיטן ווארקע-שטראהלען און דיאטעריע
Dzielna 9 (Narutowicza) טעל. 28-98
פון 8—10, 5—8, פרויען 3—4.

ד"ר א. ג. בעריגען־אליאשעוויץ
פאלודניאווא 11, פינקט אקע
די לייבאפעל־פיגע 3 שטאק
דינסטאג פון 9—6 אין טעגליך
מיטוואך שבת אין 1—10
און 9—6 אוונט

ווען איהר נעהמט איבער די לאגע,
קומט מיט אפענע אויגען; איהר קענט בלייבען
אן'איינציגער מאליסע, אדער גאר געפינען דעם טויט.
היט זיך, מען זאל אייך נישט איבערפאהרען.

ZEGAREK

ZENITH
TO SZCZYT PRECYZJI

טראמוואי-קאטאסטראפע אויף רוג פעטריקאווער גאס
דאס 14-טעל איז אין פולען אימפעט ארויף אויפ'ן 10-טעל.
4 פערזאן שווער פערוואונדעט. א צעהנדליג לייכט פערוואונדעט.

(§) נעכטען 10 פריה איז אויף עק פעטריקאווער און 6 אויגוסט גאס פאר‑געקומען א שרעקליכע טראמוואי-קאטא‑סטראפע, פון וועלכער עס זענען פער‑וואונדעט געווארען עטליכע פאסאזשי‑רען. דער צוזאמענשטויס איז געווען אזא פאטאלער, אז ס'איז באמת א נס, וואס די קאטאסטראפע איז אראפ אהן מענשליכע קרבנות.

אויף עק 6 אויגוסט גאס זענען גע‑שטאנען ביים „פשיסטאנעק" עטליכע טראמוואי-וואגאנען, פון וועלכע דער לעצטער איז געווען נומער 10 מיט 2 צוגעטשעפעטע וואגאנען געפאקט מיט פאסאזשירען.

בעת די פארערשטע טראמוואיען זע‑נען שוין געהאט ארויסגעפאהרען אויף פעטריקאווער גאס און דער מא‑טאר-פיהרער פון צעהנטעל האט געלא‑זען אין גאנג דעם מאטאר, איז פון פעטריקאווער גאס אנגעקומען דער טראמוואי נומער 17, וואס האט געזאלט אריינפאהרען אויף 6. אויגוסט גאס. דאן האט דער מאטאר-פיהרער פון 10-טעל צוריקגעצויגען דעם טראמוואי, כדי דורכצולאזען דאס 17-טעל. און זעלבען מאמענט איז הינטערן 10-טעל אויף דער זעלבער ליניע געפאהרען מיט'ן פול‑לען אימפעט דער טראמוואי 14. אין לעצטען מאמענט האט דער מאטאר‑פיהרער פון זעלבן טראמוואי בעמערקט ווי דאס 10-טעל ציהט זיך צוריק און ער האט געוואלט אבנהאלטען דעם טראמוואי. דער לענקער האט אבער פער‑זאגט און דער טראמוואי איז מיט דער גאנצער קראפט ארויף אויפ'ן צענטעל. די דורכגייהער וואס האבען בעמערקט דעם אונפארמיידליכען צוזאמענשטויס האבען אויפגעהויבען א גרויס געשריי אבער עס האט שוין נישט געהאלפען. און זעלבען מאמענט איז דאס 14-טעל ארויף אויפ'ן הינטערשטען וואגאן פון צענטעל. עס האט זיך דערהערט א שרעקליכער קראך ווי א שאס פון א הארמאט און דער אונטערשטער פערראן איז פון זעי ממש אפגעריסען געווארען פון וואגאן. די עטליכע פאסאזשירען, וואס האבען זיך געפינען אויפ'ן פערראן זענען צום גליק אריינגעשליידערט גע‑ווארען אין וואגאן, פון וואס זיי זענען ניצול געווארען פון א זיכערן טויט. דער פארערשטער פערראן פון 14-טעל איז אויך שטארק בעשעדיגט געווארען און דער מאשיניסט גורינאוויטש איז לייכט פערוואונדעט געווארען. דער גאנצער צווייטער וואגאן פון 10-טעל איז כמעט צעשמעטערט געווארען. דער פערראן, ווי מיר האבען דערמאנט, איז כמעט אפ‑געריסען געווארען, די שויבען אלע אויס געזעצט און פון די גלאז-שפריצען זענען פערוואונדעט געווארען עטליכע פערזאן.

עס איז כאלר ארויסגערופען געווארען ניצול געווארען פון א זיכערן טויט. דער רעטונגס-ערטייילט די ערשטע הילף. אויף די געשרייען און קולות פון די פערוואונ‑דעטע האבען אויך געאיילט די דורכ‑געהער, וואס האבען די פערוואונדעטע אראפגענומען פון די בעשעדיגטע טראמ‑וואיען. שווער פערוואונדעט געווארען זענען: די 52-יעהריגע פעסע שאטין, די פרוי פון א יודישען סוחר פון 6 אוי‑גוסט גאס 33, זי האט בעקומען א וואונד און קאפ, דער 17-יעהריגער אהרן בייגעלמאן פון פאמארסקא 55, דער 54-יעהריגער שלאסער אנטאני משיי‑קאווסקי, פון דווארסקא 14, דער 43-יעהריגער באלעסלאוו פרער פון פאריז‑ער 3. אויסער דעם זענען נאך א צענד‑ליג פערזאן לייכט פערוואונדעט געווא‑רען פון די שטיקער גלאז און זענען אלע אוועק בעקומענדיג מעדיצינישע הילף.

אויף דער ידיעה פון דער קאטאסטרא‑פע האט די רעגיזיע גלייך ארויסגע‑שיקט אויפ'ן ארט פון דער קאטאסטרא‑פע א ארבייטס - פאגאטאוויע, וואס האט ביז שפעט אין אוונט זיך פערנו‑מען מיט אפרייניגען די ליניע און צו‑ריקצושטעלען די איבערגעריסענע קא‑מוניקאציע. די אנגעקומענע פאליציי צו זאמען מיט די פארשטעהער פון דער טראמוואי-געזעלשאפט פיהרען דורך א אויספארשונג, כדי פעסטצושטעלען די סבה פון דער קאטאסטראפע און אויף וויפיל דער מאטאר-פיהרער גורינאוויטש איז שולדיג אין דעם פארפאל. די אויס‑פארשונג איז נאך אין גאנג.

CECIL B. de MILLE'A פילם פון דער פראדוקציע — הײנט און וויי־טערע טעג!
„די פירשטין פון דונאי"
(מלחמה איפרויף)
דראמא פון לעבן פון דער וויענער אריסטאקראטיע דער צייטער פון וואלץ
אין די הויפטראלען דער בעקאנטער עקראן-טראגיקער:
Nils Asther און Beatrice Joy און Józef Szildkraut
בעמערקונג: פרייזען פון די פלעצער אויפ'ן ערשטן סעאנס אין וואכען-טאג אויך פון 12—3 שבת און זונטאג צו 50 גראשן און 1 זלאטי.
גרויסער רקעסטער אונטער דער לייטונג פון ש. בייגעלמאן.
CAPITOL
זאוואדזקא רוג זאכאדניא

Lekarz-dentysta
IRLICHT
Narutowicza 32
Przyjmuje od 3—8
od 7—8 ceny kliniczne.

Dr. med. A. Mazur
ספעציעל-ארצט פאר אויערן, נאז און האלז-קראנק הייטען אויך שטום און שפראך-פעהלער
האט זיך איבערגעצויגען אויף
הסכאדניא 65
איינגאנג אויך דורך פיעטריק. 46) טעל. 66-01

Dr. med. Adam BENDER
ספעצ. פאר אינערליכע און הארץ-קראנקהייטען
Przejazd 30, Telef. 54-68.
נעמט אן פון 5—7 נאכמיטאג.
5800

Dr. med. A. Uryson
אינערליכע קראנקהייטען. — ספעציאל-ארצט פאר מאגען, דארם- און לעבער-קראנקהייטען
קאנסטאנטינער 0, טעל. 35-85
נעמט אן פון 3—5 נאכמ.

Dr. med. J. LUBICZ
ORTOPEDA
גדאנסקא 28, טעל. 41-46
ספעציאליסט פון ביינער און געלענקע-קראנקהייטען
:—: פערקרימונגען פון פלייצעס און גלידער. :—:
איינענע פר. צאוניע
פון זעמטליכע ארטאפעדישע אפאראטען: ווי וואקלאדקען געגען פלאטפוס, קינסטליכע פיס, ארטאפעדישע גארסע‑טען א. ז. וו.
נעמט אן פון 5—7

וואוינונג צו
צו 2 און 3 צימער מיט קיך מיט אלע בעקוועמליכקייטען, ערשקל. אויספערטיגונג פון זאפארט צו פערמיטען אל. 1-טער מאי 40
טעל. 89-07.

Dr. med. Albert Gotlib
ספעציאל-ארצט פאר אקושער און פרויען-קראנקהייטען
Piotrkowska 26 — Telef. 77-50
נעמט אן פון 4 ביז 7.

Dr. med. M. Goldfarb
זאוואדזקא 18. טעלעפאן 10-83.
הויט- האר- און געשלעכטס-קראנקהייטען

Dr. Niewiażski
האט זיך איבערגעצויגען
אויף אנדזשעיא 5, טעל. 59-40
נעמט אן פון 8—10 פריה און פון 5—9 אוונט.
ספעציאל-ארצט פאר סיפיליס, טריפער און מענער-שוואכע בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.
פאר דאמען ספעציעלער ווארטע-זאל.

Dr. med. M. Heller
ספעציאליסט פאר הויט- און וועגערישע קראנקע און מענער-שוואכע
גאווראט 2, טעל. 89-79
נעמט אן ביז 10 פריה, און פון 4—8 אוונט
פאר פרויען פון 4—5 נאכמ.
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען.

לאדזער טאגעבלאט

ד"ר רעדאקטאר' נאכמיטאג פון 6 ביז 7 אין אווענד.
נישט בעשטעלטע מאנוסקריפטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.

אדרעס: „Lodzer Tageblat“, Łódź, Piotrkowska 16, Skrz. poczt. 16
טעלעפאנען: פון רעדאקציע 57. אדמיניסטראציע 47.

דער טעקסטיל-קריזיס און דער קארטעל.

די טעקסטיל-אינדוסטריע איז נאך דער וועלט-קריג איבער אין די לעצטע יאהרען זעהר א שווערען קריזיס. פון איין זייט שטרעבט יעדעס לאנד צו מאכען זיך אינאפהענגיג פון אנדערע טעקסטיל-צענטערען דורכ'ן אויפבויען און פונאנדערבויען די אייגענע אינדוסטריע. עס בירגערט זיך אליין מעהר איין דער כלל, אז נאר די ווירטשאפטליכע פאקטארען זענען רעגולירענד פאר דער פאליטישער אינאפהענגיגקייט פון יעדער מלוכה. שוין נישט רעדענדיג וועגען די איראפעאישע לענדער, וואו די טעקסטיל-אינדוסטריע ווערט שוין אומעטום געפלעגט, בעציהט מען זיך צו איהר מיט דער גרעסטער זארג אפילו אין די זייטיגסטע אזיאטישע געגענדען. חוץ דעם האט זיך די פראדוקציע אין אייניגע פארמלחמה'דיגע צענטערען שטארק געהויבען.

פון דער צווייטער זייט איז די פעראָרימונג פון דער בעפעלקערונג זעהר גרויס און איהרע בעדערפענישען האבען זיך פערהעלטניסמעסיג קנאפ געענדערט. אין רעזולטאט איז זיך די פראדוקציע פון טעקסטיל-אויסארבייטונגען שטארק פונאנדערגעוואקסען, איבערשטייגענדיג דעם פאקטישען פערברויך און די עקספארט-מעגליכקייטען, ברענגענדיג אזוי ארום צו א שווערען קריזיס אין די לענדער, וואס האבען צוליב די נייע ענטוויקלונגס-מעגליכקייטען, פערלוירען זייערע פריהערדיגע אפזאץ-געביטען.

עס וועט גענוג זיין אנצעווייזען אויף די צוויי גרעסטע אמאליגע טעקסטיל-גרויסמאכטען, דייטשלאנד און ענגלאנד, וואו דער קריזיס לאזט זיך אמבולט'סטען בעמערקען.

אין דייטשלאנד האט זיך ערשט אין אקטאבער היינטיגעם יאהר פונאנדערגעפלאקערט דער קאמף צווישען די טעקסטיל-אינדוסטריעלער און די ארבייטער. צוליב קאנקורענץ-טעמים זענען די גרעסטע געווען געצוואונגען אראפצוזעצען די ארבייטס-לוינען, אויף וואס די ארבייטער זענען, פערשטעהט זיך, נישט איינגעגאנגען און עס האט אויסגעבראכען א לאקאוט.

אין ענגלאנד האבען די אינדוסטריעלער שוין מיט א יאהר צוריק אויפגעפאדערט די רעגירונג בעשטימען א קאמיסיע, וואס זאל אויספארשען די פערהעלטנישען און געפינען מיטלען, צו בעזייטיגען דעם קריזיס. די קאמיסיע איז דאן געקומען צום בעשלוס, אז מען מוז רעדוצירען די ארבייטס-לוינען און פערלענגערן צוגלייך די ארבייטס-שעה'ן.

אין דער ענגלישער וואל-בראנזשע האט מען שוין עטליכע מאל געפרובט בעאיינפלוסען די רעגירונג, זי זאל איינפיהרען שוץ-צאלען פאר'ן וואל-אימפארט.

שוין מיט דריי יאהר צוריק האבען זיי זיך בעמיהט אדורכצופיהרען די פאדערונגען, דאך האבען זיי אנגעטראפען אויף אן עקשנות'דיגען ווידערשטאנד פון די ארבייטער-אוניאנס. איצט האבען זיי ווידער געפרובט דאס מזל. די לאגע איז ווירקליך דראהענד, נישט בלויז פאר זייערע אייגענע אינטערעסען, נאר אויך פאר די ארבייטער-מאסען, וואו די ארבייטסלאזיגקייט האט אנגענומען שארפע פארמען. ווי ערנסט די לאגע איז, בעווייזט דער פאקט, וואס אויך די ארבייטער-פערבאנדען האבען איצט ארויסגעוויזען דעם געהעריגען אינטערעס פאר דער זאך און — גענומען אין שוץ די אינדוסטריעלער.

אויף א קאנפערענץ, וואס זיי האבען אפגעהאלטען היינטיגען חודש, האבען זיי בעשלאסען צו שטיצען דעם פארשלאג פון די טעקסטיל-אינדוסטריעלער. בכלל איז אין די ענגלישע רעגירונגס-קרייזען לעצטענס געווארען זעהר פאפולער די פראגע פון בעשטימטע הויכע צאלען, צו שיצען די אייגענע אינדוסטריע. די זאך איז אבער, וואס די רעגירונג וויל נישט ארויסטרעטען געגען דעם ווילען פון די ארבייטער-מאסען.

אין א ענליכער לאגע, אבער נאך א מעהר-קאמפליצירטער, צוליב די ספעציפישע ענטוויקלונגס-פאקטארען פאר'ן קריג, געפינט זיך די לאדזער אינדוסטריע. די פראגע פון נארמירען די פראדוקציע, צופאסען זי צו די פאקטישע בעדערפענישען פון אינלענדישען מארק און צום עקספארט, שטעהט שוין א ריי יאהרען אויף דער טאג-ארדנונג. די אינדוסטריעלער האבען זיך אבער תמיד געהאלטען עקשנות'דיג און אפילו אין די ערנסטעסטע מאמענטען נישט ארויסגעוויזען די געהעריגע פערשטענדניש פאר א בשותפות'דיגער אקציע, צו סאנירען די כאאטישע פערהעלטנישען.

מיט א יאהר צוריק איז צושטאנד געקומען א פערשטענדיגונג צווישען 7 אינדוסטריעלער, זי האט אבער געהאט א שייכות נאר צו פרייזען (אגב איז זי דורכגעפאלען). ערשט אין דער פערגאנגענער וואך איז געלונגען ברענגען צו א הסכם בנוגע דער פראדוקציע. א התחלה אבער נישט מעהר, ווי א התחלה. דער ערשט געשאפענער קארטעל נעמט בלויז ארום די גארן-פראדוקציע אין דער בוימוואל-בראנזשע, און גיט נישט די געהעריגע גאראנטיעס, אז דער אפמאך וועט אפגעהיט ווערען, ווארום דער בלאנקא-וועקסעל אויף טויזענד דאלאר, וואס יעדער אנטיילנעמער האט געמוזט אויסשטעלען, און דאס אפשאפען די דריטע שיכט, זענען נאך נישט אינגאנצען גענוגענד.

מאג. ש. בונין.

יודישער פראפעסאר פון וואראנעזשער אוניווערסיטעט האט געמוזט רעזיגנירען צוליב אנטיסעמיטישע פערפאלגונגען מצד די פראפעסארען און סטודענטען.

מאסקווע. (י.ט.א.) די אויספארשונג, וואס ווערט געפיהרט וועגען אנטיסעמיטיזם אויפ'ן וואראנעזשער אוניווערזיטעט, וועגען וואס מיר האבען שוין איבערגעטיילט, האט ענטדעקט נייע אינטערעסאנטע פרטים. עס ווייזט זיך ארויס, אז נישט לאנג צוריק האט איינער פון די פראפעסארען פון אוניווערזיטעט פראפ. גרינשטיין, א יוד, וועלכער איז בעוואוסט אלס דער אנגעזעהענסטער געאגראפאלאג אין אוקראינע, געמוזט פערלאזען דעם אוניווערזיטעט, צוליב דעם אנטיסעמיטישען קאמף, וואס א צאהל פראפעסארען און סטודענטען האבען געפיהרט געגען איהם. אנ'ענליכער פאל, האט אויך פאסירט מיט א צווייטען יודישען פראפעסאר ליפסקי, ארדינאטאר פון אוניווערזיטעטס-קליניק, וועלכער איז א קאמוניסט.

אלס רעזולטאט פון דער ביז-איצטיגער אויספארשונג האט מען בעזייטיגט פון וואראנעזשער אוניווערזיטעט 11 אנטיסעמיטישע סטודענטען. די אויספארשונג איז נאך נישט געענדיגט.

זעלבסטמארד פון א יודישען פאבריקס-אינזשיניער צוליב אנטיסעמיטישע פארפאלען.

מאסקווע. (י.ט.א.) אין סטאלינגראד האט דער יודישער אינזשיניער, קאצענעלסאן, פון דער פאבריק „קראסני אקטיאבר“, זיך גענומען דאס לעבען, צוליב די פערפאלגונגען כצד דעם פאבריק-דירעקטאר, סקריפניק, די פאסרונג האט אויפגעפאדערט די ארבייטער פון דעם גאנצען געגענד. דער דירעקטאר סקריפניק איז ארעסטירט.

א פראצעס אויף יודיש אין א ניו-יארקער געריכט.

א אינטערעסאנטער פאל, וואס קלינגט אזוי, ווי א שפאס, און איז דאך אן אמת.

ניו-יארק. — נישט אומזיסט זאגט מען, ניו-יארק איז א יודישע שטאט. ואיב עמיצער צווייפעלט נאך אין דעם פאקט, קען ער זיך איבערצייגען פון דער פאלגענדער געשיכטע:

צום ערשטען מאל אפשר, אין דער געשיכטע פון ניו-יארק איז א גאנצער פראצעס אנגעפיהרט געווארען אין א היגען געריכט אויף — יודיש.

פרוי עני בענדער, 23 יאהר אלט האט אנגעקלאגט אין געריכט איהר שכינה פרוי מאלי פעלדמאן. ביידע פרויען האבען זיך צוקריגט און צושלאגען.

ווען מען האט פארגענומען דעם פראצעס האט זיך ארויסגעוויזען, אז ביידע צדדים, סיי די קלעגערין און סיי די אנגעקלאגטע, פערשטעהען נישט קיין ענגליש. מען האט גענומען זוכען א יודישען איבערזעצער און נישט געקענט געפינען.

דער ריכטער איז געווען א יודישער מאגיסטער הוירשפילד. די אדוואקאטען, וועלכע האבען פערטראטען ביידע צדדים זענען אויך געווען יודען.

—ווייסט איהר וואס? — האט דער ריכטער הוירשפילד פארגעשלאגען — לאמיר אנפיהרען דעם פראצעס אין יודיש.

— גוט! — האט איינער פון די אדוואקאטען געענטפערט, — אז אונז איז-קיין מניעה נישט. וואס טוט מען אבער מיט'ן פראטאקאל. ווי אזוי וועט דער סטענאגראפיסט פערשרייבען די רייד פון די עדות?

— וואס הייסט, ער איז א יודישער בחור — האט דער ריכטער געענטפערט.

— פערשטעהסט מאמע-לשון? — האט ער געפרעגט ביים סטענאגראפיסט.

— א שאלה? — האט דער סטענאגראפיסט מאקס ווינטרויב געענטפערט.

— נו, איז דאך גוט. מיר וועלען צוטרעטען צום פראצעס.

די קלעגערין פרוי בענדער, האט פארגעבראכט איהרע טענות. די אנגעקלאגטע פרוי פעלדמאן האט דערצעהלט איהרע קריוודעס. דער ריכטער און די אדוואקאטען האבען גערעדט יודיש. דער סטענאגראפיסט האט געשריבען און עס איז געווען ליהודים..

נאכדעם, ווי ביידע צדדים האבען פארגעבראכט זייערע טענות, האט ריכטער הירשפעלד ארויסגעגעבען זיין ענטשיידונג אויף יודיש.

ער האט בטל געמאכט די קלאגען געגען פרוי פעלדמאן און האט שטרענג פארזאגט ביידע פרויען, אז זיי זאלען זיך מעהר נישט זידלען און קריגען, נישט אויף יודיש און נישט אויף קיין אנדער שפראך.

—=0=—

„איצט ערווארט איך רוהיג דעם מלאך המות“...

האט א ארימע לובלינער יודישע פרוי ערקלערט נאכ'ן אפגעבען א גנבה פון פאר 30 יאהר.

לובלין. — אין דער וואוינונג פון בעקאנטען היגען סוחר ה' ק. ק. איז די טעג אריינגעקומען א עלטערע פרוי און איהם געבעטען, אז ער זאל ביי איהר צונעהמען 150 זלאטים, וואס זי איז איהם שולדיג א חוב.

ה' ק. האט זיך אבער נישט געקענט דערמאנען, ווען ער זאל דער דאזיגער ארימער יודינע האבען געבארגט געלד, אדער סחורה. אין די ביכער ביי איהם איז איהר נאמען אויך נישט געווען פערשריבען. ער האט טנישט געקענט פערשטעהן וואס דא קומט פאר. אפשר א משוגענע?

באלד אבער איז איהם קלאר געווארען אז ער האט פאר זיך נישט קיין משוגענע, נאר א מענש, וואס וויל האבען א ריין געוויסען און זיך בעפרייען פון א פלעק, וואס איהר נשמה קאן נישט פערטראגען. די יודענע האט דערצעהלט פאלגענדעס:

— מיט 30 יאהר צוריק בין איך געווען א דינסט ביי אייער פאטער אין שטוב. איהר זענט נאך דאן א קליין יינגעלע געווען. אין יענער צייט איז אין שטוב פערלוירען געווארען 50 רובל. אייער פאטער האט לאנג דאס געלד ארומגעזוכט און נישט געקאנט געפינען.

מען האט דעמאלט חושד געווען פערשיעדענע מענשען אין דער גנבה. מיך אבער האט מען נישט חושד געווען, ווייל מען האט מיך געקאנט פאר אנ'ערליכע. אין אמת'ן אבער האב איך געהאט צוגעגנב'עט די 50 רובל. געווען אזא שלעכטע שעה, כ'האב מיך געלאזט איינרעדען פון עפעס א בייזען געדאנק און האב דאס געלד צוגענומען. דאס געוויסען האט מיך באלד גענומען פלאגען און פייניגען. כ'האב קיין רוה נישט געפונען. עס איז אבער קיינמאל נישט געלונגען צונויפצוזאמלען א געהעריגע סומע און עס אפצוגעבען אייער פאטער. כ'האב חתונה געהאט. דער דלות איז פון מיר נישט אפגעטרעטען. קיינמאל קיין שטיקעל ברויט נישט געהאט, מיינע קינדער האבען געהונגערט. ס'איז דעריבער נישט געווען, וואס צו טראכטען וועגען ריין מאכען מיין געוויסען פון יענעם פערברעכען, הגם אין די אווענדען, אויפ'ן געלעגער און ווען קיינער האט נישט געזעהן, האב איך מיינע אויגען זיך אויסגעוויינט פאר חרטה.

מיינע קינדער זענען אונטערגעוואקסען. אוועקגעפאהרען קיין אמעריקא און

(ענדע - זייט 4)

ביים דיכטער זלמן שניאור

פון משה פאליאקעוויטש.

קיין ווארשא איז נאך א לאנגער אבוועזענהייט געקומען דער בעקאנטער העברעאישער דיכטער זלמן שניאור, וועלכער וועט דא ביי אונז וויילען א פאר וואכען אין פערשידענע אנגעלעגענהייטען.

איך האב געהאט א געשפרעך מיט'ן גרויסען דיכטער, וועלכער האט איבערגעגעבען די איינדרוקען און מיינונגען וועגען דעם יודישען ישוב אין פאריז און וועגען מצב פון דער העברעאישער שפראך און ליטעראטור.

זלמן שניאור איז איינער פון דעם גרויסען „דריילינג“ פון די העברעאישע דיכטער: ביאליק, טשערניכאווסקי, וועלכער האט צוזאמען מיט זיי בערייכערט די העברעאישע ליטעראטור און ארויסגעפיהרט זי אויף גרויסע, ברייטע וועלט-שליאכען.

געבוירען איז זלמן שניאור אין 1887 אין שקלאוו (מאהילעווער גובערניע), וואו ער האט בעקומען ביי זיינע עלטערען א יודישע ערציהונג.

שוין צו 10 יאהר הויבט אן שניאור שרייבען לידער. צו 13 יאהר דריקט ער אפ זיינע ערשטע לידער אין עולם-קטן.

אין 1901 בעגעגענט זיך שניאור מיט ח. נ. ביאליק וועלכער האט אויף איהם א קאלאסאלען איינפלוס. ביאליק איז געווארען פאר שניאור'ן דער מוסטער פון דער העברעאישער שפראך און לעהרער פון העברעאישע קולטורעלע ווערטען.

די אנדערע בעקאנטשאפט, וואס שניאור האט געמאכט, איז פארגעקומען אין 1903 מיט דוד פרישמאן, וועלכער לאדט איהם איין אלס מיטארבייטער אין „הדור“, וואו ער דריקט פון צייט צו צייט לידער און ערצעהלונגען.

נישט קוקענדיג אויף דער קריטישער בעציהונג פון דוד פרישמאן צו יונגע דיכטער בכלל, מונטערט ער אויף שניאור'ן און רעדט שטענדיג וועגען איהם מיט אנערקענונג.

די בעקאנטשאפט מיט פרישמאן — דערצעהלט שניאור — האט מיך אויסגעלערנט צו בעציהען זיך צו זיך אליין קריטיש און א דאנק דעם האב איך שטענדיג זיך געהאלטען אין די צוימען און קאנטראלירט זיך אליין אין מיינע שאפונגען.

אין די יאהרען 1908—12 וויילט שניאור אין פאריז, בעקענט זיך נעהנטער מיט דער פראנצויזישער קולטור און שטודירט דארט ליטעראטור און נאטור-וויסענשאפט.

די מלחמה אבער האט איבערגעריסען זיינע שטודיען. ער האט אפילו איצט א נאך נישט-געדרוקט בוך, וואס ענטהאלט אין זיך פראבלעמען און געדאנקען אויף נאטור-וויסענשאפטליכע טעמען, די געשפרעכען פון דעם בוך זענען געשריבען אין א פאעטישער פארם, ווי, למשל, מעטערלינגס בוך וועגען לעבען פון די ביהנען. דער מאנוסקריפט איז אין העברעאיש, אבער דער דיכטער האט בדעה צו פערעפענטליכען זיין בוך אין יודיש.

אנהויב מלחמה אין יאהר 1914 פאלט אריין שניאור אין ציוויל-געפאנגענשאפט קיין דייטשלאנד, וואו ער איז פערבליבען 4½ יאהר, אפגעזונדערט פון דער וועלט.

די דאזיגע קריגס-צייט האט טאקי — זאגט דער דיכטער — ארויסגעריסען מיינע בעסטע יאהרען פון מיין שאפען און לעבען, וועלכע איך האב פערלוירען.

וועגען דעם יודישען ישוב אין פאריז דערצעהלט דער דיכטער פאלגענדעס:

דער הונדערט-טויזענדיגער יודישער קבוץ אין פאריז האט נאך נישט קיין ספעציעלען, ספעציפישען יודישען גייסטיגען פרצוף. דאס גרויסע פאריז מיט איהר גאסטפריינדליכקייט און אלטער גייסטרייכער קולטור שלינגט איין יעדען — אזוי, אז מען בעמערקט נישט דאס בעזונדערע לעבען פון די יודען.

נישט איינמאל האט מען זיך בעמיהט צו שאפען אין פאריז א העברעאיש-יודישען צענטער, אבער די בעמיהונגען האבען אנגעטראפען אויף גרויסע שוועריגקייטען.

דערפאר אבער דער מעדעם-קלוב אין פאריז מיט דוד איינהארן און פסקין בראש, ווייזט ארויס א גרויסע קולטורעלע טעטיגקייט.

אין פאריז וואוינען ביים היינטיגען טאג א ריי יודישע שרייבער און אויך זיי זענען נישט מחמת די אויבענדערמאהנטע טעמים ארגאניזירט. מען האט אפילו געפרובט שאפען א יודישען שרייבער-קלוב, דערווייל אבער איז דערפון גארנישט געווארען. דאס איינציגע ארט, וואו יודישע שרייבער טרעפען זיך צונויף זענען די קאפעען: „ראטאנד“, „קא קיפאלפ“, וואו יעדען מיטוואך און שבת קומט מען זיך צוזאמען ארומצורעדען פערשידענע קולטורעלע און יודישע פראבלעמען און פראגען.

אין פאריז לעבען אויך א גאנצע ריי יודישע קינסטלער, מאלער, סקולפטארען פון וועלכע עס צייכענען זיך אויס און געפינען זיך אין א גוטען מאטעריעלען מצב: קיזלינג, שאגאל, מאנע קאץ, מארעק שווארץ א. א. דער רוב אבער יודישע קינסטלער מאטערען זיך פשוט און קענען נישט ציהען זייער היות פון די ארבייטען זייערע, די בעדינגונגען, אין וועלכע זיי לעבען זענען נישט קיין געהויבענע, דאס איז צוליב דעם, וואס אין פאריז לעבען העכער 30 000 קינסטלער פון דער גאנצער וועלט.

וועגען העברעאיש און העברעאישער ליטעראטור אין די גלות-לענדער און אין ארץ-ישראל זאגט שניאור: די מעטאדע אדורכצופיהרען עברית-בעברית אין די גלות-לענדער איז ביים היינטיגען טאג שווער, ספעציעל אין פוילען, וואו דאס פוילישע יודענטום געפינט זיך אונטער דעם שטארקען דרוק פון פוילישען רענעסאנס און פוילישער שפראך. מען מוז אנהויבען עברית ביודיש, דאס איז דער איינציגער אויכוועג ביים איצטיגען מאמענט.

העברעאיזירען דאס יודישע לעבען האט זיך ביים היינטיגען טאג איינגעגעבען דערווייל נור אין ליטא, וואו אין אזא קליין לאנד מיט א קליינעם שטח אין יונגער קולטור, געפינט זיך פערהעלטנישמעסיג א גרויסע צאהל העברעאישע אינטעליגענץ, וועלכע לייסטעט זעהר א סך פאר דער העברעאישער שפראך, קולטור און אפשר מעהר פערהעלטנישמעסיג ווי אין ארץ ישראל.

כמעט אין יעדען יודישען הויז — בעמערקט שניאור — געפינט מען אין ליטא די ווערק פון אונזערע העברעאישע דיכטער, עס פיהלט זיך דארט א דאנקבארקייט און צוגעבונדענקייט פון פאלק צום דיכטער.

דער מצב פון דער העברעאישער ליטעראטור איז נישט קיין פרעהליכער. אפילו אזעלכע ערשטקלאסיגע דיכטער מיט א וועלט-נאמען, ווי טשערניכאווסקי און שאפמאן קענען זיך נישט דורכלעבען בלויז פון דער העברעאישער ליטעראטור.

נאך ארץ-ישראל פערנעמט ליטא דאס צווייטע ארט אין בעצוג צו דער העברעאישער ליטעראטור.

אין פוילען האט זיך דאס העברעאי-

(ענדע - זייט 4)

א שפאציר איבער די פינסטערע אפגרונטען פון בוענאס-איירעס

פון ל. מלאר.

(ענדע)

פון איין זייט געסלעך ציהט זיך איבער דער גאנצער לענג פון דעם געלען ריזיגען לא פלאטא-טייך. לא פלאטא איז דער טייטש דער זילבערנער טייך, אבער אין דער אמת'ן איז ער געל און בלאמיג און זיין פארב דערמאהנט ניכער אן א שטעהענדיגען זומפ. ביי די ברעגען פון טייך זענען געאנקערט אן צום ברעג, אן איינס אין אנדערן אריין. פיל שיפען, וועלכע קומען אן פון אלע ווינקעלעך פון דער וועלט און צוזאמען מיט די שיפען — אלע מינים מענשען, וואס די וועלט פערמאג מנאר.

זענען טאקי געגענאיבער, אויף דער אנדערער זייט געסלעך אויסגעשטעלט א ריי רעסטאראנדלעך, קאפעען און שענקלעך; א גאנצען טאג זענען זיי פערשלאסען, די טירען צוגעמאכט, די לאדענס פערקלאפט; צו וואס זאלען די איינגענטימער זיי עפענען? עס איז צו העל דער טאג, צו שטארק די שיין פון דער זון פאר זייערע פינסטערע פרנסות.

נאר אין אווענד, ווען די מחנות ארבייטער האבען עטוואס זייערע רוקענס אויסגעגלייכט דאן, דאן ווערען די רעסטאראנדלעך, קאפעען און שענקלעך געעפענט. עס צינדען זיך אן אין דער פינסטערניש פון די געסלעך אזעלכע פארבינע לעמפלעך מיט פערשידענע אויפשריפטען און פיגורען. די עלעקטרישע שילדען זאגען צו פון פערשידענע „גן-עדנ'ס, פערשידענע פערגעניגענס.

אין אט דאס אלץ איז נישט נאר אין דער שפאנישער שפראך, די שפראך פון יענעם לאנד, נאר אויך אין פיל אנדערע שפראכען. דאס ווינקעל דארט איז קאסמאפאליטיש, אינטערנאציאנאל: אינגעוועגעניג האלט ארומגענומען איין מערעל אז דער מאראקאנער אז דער אמעריקאנער.

און ליידער מוז מען מודה זיין אז א בעלי-בתים פון די דאזיגע „ערמלעך“ זענען יודען. איבערגעגענס געהט עס מיר נישט אן, עס געהט קיינעם נישט אן, דאס זענען אזעלכע יודען, וואס האבען נישט קיין צוטריט אין דער יודישער גאס, וואס זייערע מתים אפילו ווערען נישט בעגראבען אויפ'ן יודישען בית-עולם. נאר דער חידוש איז, ווי ווייט געוואגט אפילו אזעלכע יודען זענען, וואס האבען גראד אזעלכע רוזיקאלישע פרנסות זיך אויסגעזוכט, דארט טיף אין זומפ, טיף אין תהום און דער געגענד פון לא באקא, וואו אין דעם הייסטען, פריינדליכסטען בלוט גלוטשט זיך די קאלטקייט פון א שטאלען מעסער, וואו יעדער שטיין אין דער גאס, יעדע שוועל ביי א טיר איז דורכגעקלונגען. נישט נאר מיט איין קרעכ'ץ פון א גוסס'דיגען מארד, רויב און מגפה, רציחה, נקמה— האט יעדען איינעם פון דארט שוין אזוי איינגעהארטעוועט די נשמה, אז דאס אליין האט ארומגענומען ווי מיט א רייף און שוצט דעם קערפער פון אלערליי אנדערע אנשיקעניסען.

זענען פאראן מענשען, וואס עסען זייער ברויט פון די דארטיגע פערדינסטען, נישטא קיין סבה פארוואס? אזוי האט געוואלט דער גורל. די אלערליי שטיבלעך-ערמלעך, שענקלעך, לוסטיגע הייזלעך וואס זענען פיל און אלע פארט-שטעט פון דער וועלט, זיי זענען דאך די „באריקאדען פון די מאגנאטען“. ווילען די ארבייטער נאך עטליכע פרוטות, ווילען זיי א העכערונג, די פארט-ארבייטער? גיב איך זיי, עס לוינט זיך נישט אינצוזעצען. שטרייקען און רעוואלוציעס — ווילסט א העכערונג? נא, אט האסטו מיט דער פולער האנד, פערדין גוט, אבער ווארט. ביינאכט וועלען שוין די כוחר'מלער, די איינגענטימער פון די רעסטאראנלעך, פון די שענקלעך און לוסטיגע שטובלעך מיט זייערע מאגנאטע-פינגער ארויסקריגען דאס וואס איהר אויבערען טאג פערדינט, זיי וועלען אויסלייזען נישט נאר די קעשענעס, נאר אויך די נשמות, דעם מוט און ווילען פארמאג זיי ארויסווארפען אויסגעשעפטע, אויסגעמאטערטע פון וויין און זנות. פיל ערגער ווי איהר געהט ארויס פון די פאבריקען פון הינטער די געבויגענע משא אונטער די זעק.

עס קעמפען די ארבייטער פאר העכערונג: און זיי קעמפען אויס, און זייער העכערונג צאהלט דער שענקער יעדען פארטאג ביי זיך אין טיש-קעסטעל.

אין לא באקא, וואו די געסלעך זענען טונקעל, וואו די שיפען שטעהען ווי שווארצע שאטענס פון איינגעגעם לעבען, דא אין דעם לא באקא דרימבלען בולינגע ארקעסטערס, גיסט זיך בולינער סם-וויין, קומען אהין אלטע קראנקע זונות פון די טפיטעלער ארויס. פון די מיסטען אראפ. זיי קומען דארט אויסלייזען דעם רעשט פון זעם וואס דער בעל-הבית האט נאך נישט בעוויזען אויסלייזען פאר בראנפען;

און אזוי זיצט ער דער ארבייטער פון די לאדונגס-שיפען, נאך שווערע ארבייט אונטער די זעק, געפינט ער דא א „טרייסט“, און ערמוטיגט פאר זיין ווייטערדיגען טאג לעבען. דא זיצט ער א נוט געגאלטער, אהן א קאלנער, זיצט אין די אנגערויכערטע שענקען, וואס איז אי קאפע-הויז אי זנות-הייזעל, ער זיצט און טרונקט און שמייכעלט אזוי גרין פון זיינע בלויע ליפען ארויס. ער רויערט מיט זיינע שווארצע פינגער איבער דעם קראנקען לייב פון דער הפקר-פרוי, וואס האט שוין אליין אויך נישט קיין כח צו שמייכלען. אט אזוי געהט אן א לוסט פון קראנקען פערגעניגען פון וועלען זיך פערגעסען, און פערטויבען די אייגענע מינוטען מיט קאניאק, מיט איבערגעברענט געלעכטער.

(„מארגען זשורנאל“)

לאדזער כראניק.

פון שטאט ראט.

דאנערשטאג קומט פאר א זיצונג פון שטאט-ראט אויפ'ן סדר היום שטעהען א רייה לויפענדע פראגען.

נאכט-דיזשורנע אין די אפטייקען.

היינט דיזשורירען פאלגענדע אפטייקן מ. עפשטיין, פעטריקאווער 225; מ. באר-טאיטעווסקי, פעטריקאווער 95; מ. ראזענבלום, צגיעלנאם 12; נארפיין, וואלטשאנסקא 54; י. סאפראנאווסקי, גאווא-מיעיסקא 15.

דימיסיע פון א שטאטישען אינזשיניער.

(פ) אין שייכות מיט די ענטדעקטע מיסברויכען אין דער אינספעקציע פון דער בוי-אפטיילונג ביים מאגיסטראט איז בעזייטיגט געווארען פון זיין אמט אינזש. קושעמשקאווסקי.

וואו זענען די מאראדייקעס?

(ג) פון מאנועל שניידערמאן, וועלכער איז שוין 17 יאהר אין ארגענטינא איז אנגעקומען צו דער קהלה א בריף צו זיין לאדזער פאמיליע מאראדייקא, וועלכער שטאמט פון בערסאנער גובערניע. די בעטרעפענדע דארפען זיך ווענדען צום קהלה-סעקרעטאר ה' נארעל.

ווי זעהט איצט אויס די לאגע פון דער אינדוסטריע אין ארץ-ישראל

די גוטע זייטען פון לעצטען קריזיס.

(געשפרעך מיט ה' זשוכאוויצקי)

בעת די ארץ-ישראל-דעלעגאציע האט בעזוכט די רעדאקציע פון „לאדזער טאגעבלאט" האט אונז ה' זשוכאוויצקי, דער גרינדער פון דער קאלאניע מגדיאל איבערגעגעבען א רייה אינטערעסאנטע פרטים וועגען דער ענטוויקלונג און די פערספעקטיווען פון דער אינדוסטריע אין ארץ-ישראל, וואס עס אינטערעסירט ספעציעל די לאדזער יודען.

דער קריזיס אין ארץ-ישראל — האט געזאגט ה' זשוכאוויצקי — האט געהאט נישט נאר שלעכטע, נאר אויך גוטע פאלגען, גראד אין די קריזיס-יאהרען זענען די יודישע ארבייטער אריינגע-דרונגען אין דארף, מעהר ווי אין די יאהרען פון דער עליה. אבער אויך די אינדוסטריע האט צו פערצייכנען א רייה ערפאלגען טאקי א דאנק דעם קריזיס, ווי פאראדאקסאל דאס זאל נישט קלינגען. אין די יאהרען פון דער מאסען-עמיגראציע האבען זיך געכאפט צו דער אינדוסטריע א סך מענשען, וואס האבען נישט פערמאגט קיין שום פאך-קענטניסען אויף דעם געביט. על פי רוב האבען די דאזיגע קאפיטאליסטען, וועמענס קאפיטאל עס איז איבעריגענס געווען א בעגרעניצטער, געמאכט שותפות מיט א פאכמאן. דער קריזיס האט גורם געווען דערצו, אז זיי האבען פערקויפט זייערע פאבריקען, אזוי ארום געפינט זיך איצט די אינדוסטריע אין די הענד פון פאכלייט. א צווייטער געווינס פון קריזיס פאר דער אינדוסטריע איז דאס, וואס די רעגירונג האט גענומען זיך ערנסטער צותערען צו די פאדערונגען פון די פאבריקאנטען מכח בעפרייען פון צאל די רויה-מאטעריאלען, ביליגער מאכען דעם באהן-טאריף, א. ד. ג. בנוגע די אלע פראגען איז די רעגירונג אויפ'ן בריטסטען אופן ענטגעגענגעקומען די פערלאנגען פון די פאבריקאנטען. אין משך פון די קריזיס-יאהרען האט זיך אויך מעהר ווי פריהער איינגעבירגערט דאס בעוואוסטזיין ביי דער בעפעלקערונג מכח דער נויטווענדיגקייט צו שטיצען די אינערליכע פראדוקציע.

א רייה אביעקטיווע אומשטענדען האבען אויך צוגעהאלפען דערצו, אז די אינערליכע פראדוקציע זאל ארויסשטויסען די אויסלענדישע פון ארץ-ישראל'דיגען מארק. אזוי, למשל, האט דער קריזיס געצוואונגען פשוט די ארץ-ישראל סוחרים, וועלכע האבען אין אויסלאנד נישט געהאט קיין קרעדיט און זיי האבען געמוזט בעצאהלען פאר אלע סחורות מזומן און דאס אין פאראויס, ווארטענדיג אפטמאל א פאר חדשים ביז זיי האבען בעקומען די בעצאהלטע סחורות, אז זיי זאלען נעהמען פערשרייבען די איינענע אויסארבייטונגען, הגם פריהער האבען זיי עס נישט געוואלט טון.

די אייגענע פראדוקציע האט זיך דורכגעשלאגן א וועג אויפ'ן ארץ-ישראל-מארק, אלץ שנעלער איז געקומען די איבערצייגונג ביי די קויפער. אז די לאנדעס-פראדוקציע שטעהט נישט אפ אין קיין שום הינזיכט פון דער אויסלענדישער. די ארץ-ישראל - פראדוקציע האט אבער אויך אנגעהויבען צו געפינען אפזאץ מערק מחוץ די גרעניצען פון לאנד. סיריען און עגיפטען האבען גענומען קויפען די ארץ-ישראל'דיגע אויס-ארבייטונגען. אזוי, למשל, פערקויפט די זאקען-פאבריק „לודזיה" איהרע סחורות אין סיריען און אין מצרים. די דערמאהנטע פאבריק ארבייט איצט אויף דריי שיכטען און זי פלאנט צוצושטעלען א רייה נייע מאשינען.

אויך אלע אנדערע פאבריקען, וועלכע האבען זיך מיילוויי געשטעלט בעת'ן קריזיס, זענען שוין איצט געלאזט געווארען אין גאנג און זיי מאכען גאנץ גוטע געשעפטען.

דאס הייסט נישט, פערשטעהט זיך, אז מ'קען שוין איצט בויען אין ארץ ישראל א היבשע צאהל נייע פאבריקען און אלע וועלען זיך גוט ענטוויקלען. עס איז אבער זיכער, אז פאכמענער, וועלכע קענען אויך גוט דעם ארץ ישראל מארק, קענען געפינען א גוטען פלאץ אין אונזער היימלאנד פאר אינדוסטרי אויס ארבייטונגען. בעזונדערס נאך דעם ענגליש-פאלעסטינישען האנדעלס-אפמאך, וועלכער איז לעצטענס געשלאסען געווארען און וואס ענטהאלט זעהר גינסטיגע פונקטען פאר דעם עקספארט פון ארץ ישראל סחורות קיין מצרים, זענען די אויסזיכטען פאר דער ענטוויקלונג פון דער פאלעסטינא - אינדוסטריע בעדייטענד פערשטארקט געווארען.

היינט צו טאג ארבייטען אלע אינדוסטריע - אונטערנעמונגען אין ארץ ישראל צו צוויי און דריי שיכטען, דערביי איז די צאהל פאבריקען גרעסער, ווי פאר'ן אויסברוך פון קריזיס. מיט איין ווארט — האט פערענדיגט ה' זשוכאוויצקי — עס זענען פאראן אין ארץ ישראל גרויסע מעגליכקייטען פאר דער ענטוויקלונג פון דער אינדוסטריע, אבער דערצו איז נויטיג פאך-קענטניש און קאפיטאל.

—0—

פרוי פינסטער געווינען דעם גט-פראצעס

זי בעקומט א העלפט פון פינסטער'ס פערמעגען און צוויי טויזענד זל. א חודש אלימענטען.

(§) דעם 7. דעצעמבער האט די ציוויל-אפטיילונג פון קרייז-געריכט אין לאדז אין צוזאמענשטעל פון די ריכטער אונגעמלעבען, שאראגראדער און מאר-קוס און סעקרעטאר אפליקאנט נאלדבערג בעטראכט דעם פראצעס געגען פלויש-אינדוסטריעלער פינסטער, וועלכען עס האט אנגעקלאגט זיין גע'גט ווייב מאריא פינסטער צו בעצאהלען איהר 5000 זל. א חודש אלימענטען און איהר גרן, וואס האט בעטראגען 20.000 פאר מלחמה'דיגע גאלד-רובל. מצד דער אנ-קלאגערין זענען ארויסגעטרעטען די אד-וואקאטען דווארטשאק פון ווארשא און קאליש פון לאדז, דעם אנגעקלאגטען — אדוו. מוסאלא.

די פערטיידיגער פון פרוי פינסטער האבען אנגעוויזען אויף איהר שווערער מאטעריעלער לאגע, בעת איהר מאן איז א מיליאנער. מיט צייגנישען פון דער פינאנץ-קאמער האבען זיי בעוויזען, אז אין יאהר 1926 האט פינסטער געהאט א ריינע הכנסה פון 236 טויזענד זל. און 1927 172 טויזענד דעריבער איז די פאדערונג פון 5000 זל. א חודש אלימענטען נישט קיין גרויסע. דער אד-וואקאט מוסאלא פאדערט ארויסצורופען די עדות, וואס זאלען בעווייזען, אז די אנקלאגערין לעבט לחלוטין נישט אין קיין נויט און אז זי וויל מיט א כיון נעמען אפנעמען איהר גרן כדי צו קענען ארויס טרעטען געריכטליך.

שפעט אין אווענד איז ארויסגעטראגען געווארען דער אורטייל, לויט וועלכען פרוי פינסטער דארף פון 10 מאי אן בעקומען 2.000 זל. א חודש אלי-מענטען. דער אפמאך איז פערזעהן מיט א „ריגאר". די געריכטס-קאסטען ווע-לען דעקען ביידע צדדים. די אלימענטען דארף פינסטער צאהלען אזוי לאנג ביז ער וועט איהר אפגעבען א העלפט פון זיין פערמעגען, וואס קומט איהר לויט'ן התונה-אקט.

—0—

א גענזען-פראיעקט וועגן הויז-דינערשאפט.

אין ארבייטס-מיניסטעריום ווערט איצט אויסגעארבייט א גענזען-פראיעקט וועגען הויז-דינערשאפט. דער דאזיגער גענזען-פראיעקט דארף רעגולירען די בע-ציהונג צווישען די בעל-הבית'טעס און דינסטען, א בעציהונג, וואס איז ביים היינטיגען טאג כמעט אינגאנצען נישט נארמירט. די דינסטען געניסען בלויז פון דער קראנקען-קאסע. אנדערע סא-ציאלע געזעצען זענען אבער אויף די דינסטען נישט הל, צוליב די ספעציעלע אייגענארטיגע בעדינגונגען פון זייער ארבייט. דאך אונטערליגט נישט קיין שום צווייפעל, אז אויך זיי קומט אמאל אנ'אפרוה און זיי דארפען האבען א פרייע מינוט פאר זיך.

דאס נייע געזעץ וועט ווערען פריהער דיסקוטירט אויף א צווישען-מיניסטער-יאלער קאנפערענץ און ערשט נאכדעם וועט עס סאנקציאנירט ווערען צום מיניסטער-ראט.

„איצט ערווארט איך רוהיג דעם מלאך המות"...

(ענדע פון זייט 3)

ענדליך האב איך פון זיי דערהאלטען 15 דאלאר, עס האט, אלזא, געשלאגען די שעה, און זאל מיין נשמה ראטעווען, איינער פאמער לעבט שוין נישט, דערי-בער זענען איהר דער יורש, בעט איך איער צוזיצ'ענחמען ביי מיר 150 זל. פאר יענע 50 רובל.

ה' ק. האט דער פרוי בערוהיגט פער-זיכערט איהר, אז די משפחה איז איהר זיכער כוהל, זי האט אלס דינסט געאר-ביי'ט זעהר שווער אין עטריי, מיט עס מינעט איך זיך מאכען א בליק און דערבעד ארט די פרוי האלטען נא-זיך די 150 זלאטים און זיך רע'ד'ט איינגעריכטען אויף ווינטער מיט א בוסקל ק'ליין און ווארימע שיך, אדער פער-קויפט עס צווישען ארימע.

די פרוי האט פון קיין זאך נישט גע-וואוסט העהרען און ערקלערט, אז זי וויל נישט ארויסטראגען פון שטוב די זכות ה' ק. וועט ביי איהר נישט צונעמען די 150 זלאטים און איהר פערזיכערען, אז ער וועט דאס געלד צוטיילען אין כלליות צדקה-צוועקען צווישען אלע יורשים, פר' זי זאל זיין זיכער אז זי האט געענדיגט יעם שאנץ יושר'דיג.

ה' ק. האט נעמלעך ביי איהר צונעמען די 150 זלאטים און פערזיכערט, אז ער וועט דאס געלד יושר'דיג אפגעבען די יורשים.

די פרוי איז אוועק א גליקליכע און ערקלערט, אז איצט קאן זי שוין רוהיג און פריי בעגעגענען דעם מלאך המות...

—

דער „טיגער" און דער זשורנאליסט

דער „טיגער" קלעמאנסא איז יענעם טאג געווען זעהר בייז. ער האט געבויר משמעט, ווי אנ'אמת'ער טיגער און זיין שטייג. דער זשורנאליסט וואס האט ביי אוהם געוואלט ארויסקריגען א אינטערוויאו, האט אוהם געוואלט אויך מאכען און האט אוהם פשוט פערוואָרפען מיט קאמפלימענטען:

— אבער העהר פרעזידענט קיינער וועט אייך דאך נישט געבען איינער עלטער. איהר האט דאך א מוח פון א יונ-גען מענשען פון דרייסיג יאהר... איהר...

קלעמאנסא האט געשטעלט ווי איינער זאגט:

— גנב איינער, גנב!

— פראנקרייך — האט ווייטער גע'ט הנפה'ט דער זשורנאליסט — פראנק-רייך נויטיגט זיך אין אזעלכע מענשען ווי איהר זענט. אויב איהר וואלט מעהר נישט זיין פרעמיער, זייט כאטש א סע-נאטאר... איהר קענט נאך פיל נוצען ברענגען דעם לאנד...

— אבער יונגערמאן — איז אוהם מפסיק דער „טיגער" — זייט כאטש לאגיש. איהר זאגט דאך, אז מיין מוח איז פון א דרייסיג יעהריגען מאן, טא וואס-זשע לעגט איהר מיר פאר א פלאץ אלין סענאטאר... לאזמיך כאטש אלט ווערען פערצייג יאהר...

דעם זשורנאליסט איז פערגאנגען דער אפעטיט פון חנפה.

זלמן שניאור

(ענדע פון זייט 3)

שע לעבען נאך נישט קריסטאליזירט. די סבות דערפון זענען, וואס עס זענען געבליבען נאך די ווירקונגען פון דיי-שענטום, עטסרייכערטום, ווייס-רוסענטום וואליניערטום א. א. וו.

דער ציוניזם האט אבגעצויגען די גאנצע עלעקטריציטעט פון יודענטום אויף ארץ-ישראל, אזוי, אז פאר קולטורעלע בעדערפענישען האט ער ביז איצט אין גלות ווינציג איבערגעלאזט.

מען דארף אין גלות ציוניזאמלען, ווי אין קליינעם ליטא, די גאנצע ענער-גיע און מיט געאייניגטע כחות פער-שטארקען די העברעאישע קולטורעלע טעטיגקייט.

אין ארץ-ישראל האט זעלבסט-פער-שטענדליך העברעאיש א זיכערע ציקונפט עס שאפט זיך דארט א העברעאישע סביבה, אבער קיין ספעציעלע גרויסע טאלאנטען זעהט זיך גאר ווינציג. און ס'איז נישט קיין וואונדער, אין א לאנד, וואו ס'וואוינען פון 150 ביז 160 טויזענד יודען איז צופיל 200 שרייבער. ס'איז צופיל זעלץ אין טאפ פון בארשטש.

מען קען דאס פערגלייכען מיט תל-אביב, אונזער ערשטע יודישע שטאט, אין עקאנאמיש שוואך, עס פעהלען ארום איהר יודישע דערפער, אלץ קויפען כמעט די יודען ביי אראבער, אזוי אז אין דער ציקונפט מיט דער פונאנדערוואקסונג פון תל-אביב קען דראהען א געוויסע עקא-נאמישע געפאהר.

דאס זעלבע איז מיט העברעאיש. עס פעהלען די גרויסע מאסען יודען אין ארץ-ישראל, וואס זאלען אזוי שטיל מיט געהן מיט די פאדערונגען פון דער צייט און מיט דער ענטוויקלונג פון העברע-איש. אויב מען זאל וועלען בלויז שא-פען אין ארץ-ישראל א מרכז-רוחני, ווי אחד-העם האט געוואלט, איז זעהר גע-וואונשען, אז אלע אונזערע דיכטער און דענקער זאלען זיך אריבערציהען קיין ארץ-ישראל, אבער אז מען וויל דארט שאפען א דארפיש אינדוסטריעל לאנד, איז דערוויל צופיל, לויט דער צאהל, העברעאישע שרייבער.

קיין ספעציעלע גרויסע העברעאישע דיכטער זעהט מען דערוויל נישט. די בעסטע העברעאישע דיכטער זענען דאך געבליבען אין גלות. פון די פעהיגסטע דיכטער פערדינגן אויף אויסצייכנונג: שלאנסקי, קאמזאן טעמקין.

פון די העברעאישע ראמאניסטען פער-נעמען דארט דאס ערשטע ארט בורלא, לבק, דער לעצטער, קבק, מיט זיין לעצ-טען ווערק „שלמה מולכו" בעוויזען, אז ער געהט איצט אויף נייע וועגען און זיין שאפונג.

שווער איז באמת דער מצב פון דער העברעאישער ליטעראטור. שניאור, למשל האט ליגען נאך 9 בענדער לידער, ער-צעהלונגען, דראמעס, וועלכע זענען נאך נישט ארויסגעגעבען געווארען.

צווישען זיי זענען פעריאהן אזעלכע שאפונגען, וואס וו'לטען געקענט אויס-געפיהרט ווערען אויף העברעאיש און יודיש ביהנעס. עס פעהלט אבער אנ'-איניציאטאר, א געשיקטע האנד, וואס זאל זיך צוזאמענטערעסירען מיט די העברע-אישע שאפונגען פון אונזערע בעסטע דיכטער, ווייל א ארט, און דאס א גאנץ גרויס ארט אין פערהאן אין יודישען לעבען.

ווען א שיף געהט אונטער...

דער גרויסער טומעל אויפ'ן ים. ווען א שיף איז אין געפאהר און זי הויבט אן רופען נאך הילף. — ווי אזוי די שיפען רעדען זיך צוזאמען. — וואס עס קומט פאר אין דעם ראדיא-צימער, וואו עס קומען אן די סיגנאלען.

וואס קומט פאר אויפ'ן ים, ווען א שיף הויבט אן זינקען און זי שיקט ארויס א דרינגענדען רוף פאר הילף?

דאס שרעקליכע אונגליק מיט דער שיף „וועסטריס" וועלכע איז לעצטענס אונטערגעגאנגען און 111 פאסאזשירען און מאטראסען זענען דערטרונקען גע-ווארען, האט אויפגעהויבען אט די פראגע ווייל עס איז שוין פעסטגעשטעלט גע-ווארען, אז ווען די „וועסטריס" וואלט ארויסגעשיקט איהר רוף פאר הילף מיט עטליכע שעה פריהער ווי זי האט עס געטון וואלטען גאר קיין קרבנות נישט געווען און דאס גאנצע אונגליק וואלט פערמידען געווארען.

נאטירליך איז מען היינטיגע צייטען נישט אפגעשניטען פון דער וועלט אפילו ווען מען געפינט זיך אין מיטען ים. כמעט אלע שיפען האבען ראדיא - אפאראטען, וואס כאפען אויף נייעס פון דער גאנצער וועלט. און די נייעס ווערט איבערגעגעבען צו די פאסאזשירען אין ספעציעלע צייטונגען, וואס ווערן ארויסגעגעבען אויף די גרויסע שיפען. אויך די אויסערליכע וועלט איז שטענדיג אין פערבינדונג מיט די שיפען און מען ווייס אלץ, וואס דארט קומט פאר.

ווען אויפ'ן ים איז שטיל און רוהיג איז די רייזע זעהר אנ'גענעהמע און די פאסאזשירען צמוזירן זיך אויפ'ן שעהנסטן און בעסטן אופן. זיי האבען בעלער און קאנצערטען און אפילו לי-טעראריסע אונטערהאלטונגען ווייל כמעט אויף יעדער שיף געפינט זיך איינער אדער עטליכע פאסאזשירען, וואס זענען בעריהמט אויף וועלכען עס איז געביט פון מענשליכער טעטיגקייט. עס פאהרען אפט אקטיארען, מוזיקער, בעריהמטע שרייבער און געלעהרטע, און עס איז שוין אנ'אנגענומענע זאך, אז יעדער חשוב'ער פאסאזשיר, וואס קען מיט עפיס אמוזירען דעם עולם, בעטייליגט זיך אין די אונטערהאלטונגען.

דאס איז אלץ גערעדט, ווען דאס לע-בען אויף די שיפען געהט צו נארמאל. עס זענען נישטא קיינע שטורעמס און קיינע געפאהרען און עס קומען נישט אן קיין בעאומרוהיגענדע ידיעות וועגען אנ'אונגליק דא אדער דארט אויפ'ן ים.

דער ים איז אבער זעלטען רוהיג. די בראיזענדע כוואליעס ווארפען זיך און שליידערן זיך און האלטען אין איין שטויסען די שיפען פון איין זייט אויף דער צווייטער. עס קומען אן שטורעמס און דאן ווערט גאר נישט פרעהליך. די שיף וויגט זיך אויף אלע זייטען, די מע-בעל און געשיר הויבט אן פאלען פון איין זייט אויפ'ן צווייטען, פיל פאסא-זשירען ווערן קראנק און עס ליגט שוין נישט אין זינען נישט די גוטע מאלצי-טען, נישט די קאנצערטען מיט די בע-לער.

פלוצלינג געהט איבער א שוידער איבער דער גאנצער שיף. אלעס ווערט שטיל. די מאטראסען און אנגעשטעלטע הויבען אן לויפען צו זייערע סטאציעס, ווארטענדיג אויף בעפעהלען, דער קאפי-טאן שטעהט ביים רודער און הערט זיך צו נערוועז צו די סיגנאלען, וואס קומען אן דורך דער ראדיא. דריי פינטעלעך, דריי פאסיקלעך און ווידער דריי פינטע-לעך, דאכט זיך נאר אונשולדיגע ציי-כענס, אבער זיי ענטהאלטען זעהר א סך מורא און טרויער. ווארים די דריי פינ-טעלעך, דריי פאסיקלעך און ווידער דריי פינטעלעך איז א רוף פאר הילף פון א שיף, וואס איז אין געפאהר און בעט זיך מען זאל קומען ראטעווען די פאסאזשי-רען. דער סיגנאל איז בעצייכענט אין די צייטונגען אלס „עס א עס". דער קאפי-טאן הויבט אן אפשטעלען די שיף. ער הערט זיך צו וואס פאר א שיף איז אין געפאהר און וואו זי געפינט זיך. אויב עס איז ערגעץ אין דער געגענד פון זיין שיף, איז עס זיין פליכט צו פערקירעווען זיך און פאהרען וואס שנעלער צו דעם אונגליקס-פלאץ צו העלפען ראטעווען די פאסאזשירען פון דער זינקענדער שיף.

באלד נאך דעם ערשטען „עס א עס" סיגנאל קומט א צווייטער, וועלכער לאזט וויסען דעם נאמען פון שיף. איהר פא-זיציע און וואס פאר א מין אונגליק עס האט מיט איהר פאסירט. דער קאפיטאן פערשטעהט, אז א שיפס-קאמאנדיר שיקט נישט ארויס קיין הילפס-רוף, סיידען ער זעהט איין, אז די געפאהר איז זעהר גרויס און אז די פאסאזשירען זענען נישט זיכער אויף דער שיף. דער קאפי-טאן דארף דאן בעשטימען, צי ער איז נאהענט גענוג צו קומען דער אונגליק-ליכער שיף צו הילף.

די שיף-פאסאזשירען, וואס האט גע-קראגען דעם הילפס-רוף, דערשמעקען באלד, אז ערגעץ האט פאסירט אנ'אומ-גליק. זיי לעזען עס פון די אומרוהיגע פנים'ער פון די אפיצירען און פון דער אויסערגעוועהנליכער טעטיגקייט פון די מאטראזען.

די פאסאזשירען לויפען ארויס אויפ'ן דעק און פאלגען נאך מיט גרויס אומרו-היגקייט די טעטיגקייט פון די מאטראזען. זיי קוקען אין דער ריכטונג וואוהין די שיף געהט, טאמער וועלען זיי זיין די ערשטע צו זעהן די אומגליקליכע שיף. די מעהרסטע שטעהען מיט זייערע קא-מעראס גרייט אויפצוכאפען בילדער פונם שרעקליכען אונגליק.

אט אזא מין טומעל קומט פאר אויף יעדע שיף, וואס געפינט זיך אויפ'ן ים בשעת אן „עס א עס" קומט אן. די פי-בערהאפטסטע טעטיגקייט קומט פאר אין ראדיא-צימער פון יעדער שיף. דער ראדיא - אפעראטאר מוז אויפכאפען אלע ראדיאס פון דער אונגליקליכער שיף און פון דער צווייטער זייט מוז ער ארויס-שיקען זיינע אייגענע בעריכטען צו אלע אנדערע שיפען וועגען דעם הילפס-רוף, וואס ער האט בעקומען. ער טרייסט אוך די זינקענדע שיף, אז הילף קומט, און אז מען זאל זיך האלטען ווי ווייט מעג-ליך, ביז מען וועט קענען ראטעווען די פאסאזשירען.

דער ראדיא-אפעראטאר איז אין אזא פאל דער העלד פון טאג, דער שיקזאל פון הונדערטער מענשען ליגט אין זיינע הענט, אויב ער כאפט אויף ריכטיג דעם הילפס-רוף און גיט עס גלייך איבער צום קאפיטאן און די שיף קומט שנעל צום אומגליקס-פלאץ. יעדע מינוט איז טייער. דער העלדישסטער פון אלע ראדיא-אפעראטארים איז אבער דער וואס געפינט זיך אויף דער זינקענדער שיף. ער פערבלייבט ביי דעם ראדיא-אפאראט ביז דער לעצטער מינוט. נישט זעלטען פאסירט, אז די פאסאזשירען ווערען געראטעוועט, אבער ער קומט אום. ער האט נעמפערט מיט זיין איי-גענעם לעבען צו ראטעווען די לעבענס פון הונדערטער אנדערע. אזעלכע רא-דיא-אפעראטארס, ווי א'לעפלין, פון דער געזונקענער שיף „וועסטריס" וועלען פערשריבען ווערען צווישען די גרויסע העלדען אין דער געשיכטע פון ים-טרא-געדיעס.

אין דער געגענד, וואו דאס אונגליק האט פאסירט, ווערט דערוויל א שרעק-ליכער טומעל. עס הויבען אן אנקומען שיפען פון אלע ריכטונגען. זיי סיגנאלי-זירען און פייפען, אום צו לאזען וויסען איינע די אנדערע, אז מ'זאל שטעהן אויף דער וואך און מען זאל זיך נישט צוזא-מענשטויסען. דאן הויבט זיך אן די רעט-טונגס-ארבייט. אויב עס איז נאך דא וועמען צו ראטעווען. אפט זינקט די שיף אזוי שנעל, אז ווען די רעטונגס-שיפען קומען אן געפינען זיי שוין מעהר נישט ווי א בלאטע פון אויל, וואס ווייזט, וואו די שיף איז אונטערגעגאנגען און איינציגע קרבנות, וואס קעמפען פערצווייפעלט מיט די ים-כוואליעס.

דאס שרעקליכע אונגליק מיט דער „וועסטריס" האט נאך מעהר ווי ווען עס איז געוויזען די ווילטיגקייט פון ראדיא אויף די שיפען. ווען די „וועסטריס" האט ארויסגעשיקט דעם הילפס-רוף מאנטאג פריה האט זיך נישט ווייט פון איהר געפונען א פראכט-שיף, וועלכע איז געווען אין גאנצען 20 מייל ווייט און וואלט געקענט צוקומען צו דער „וועס-טריס" אין ווענציגער ווי א שעה צייט, און קיין איין פאסאזשיר וואלט נישט אומגעקומען. די פראכט-שיף האט אבער נישט געהאט קיין ראדיא-אפאראט און זי האט גאר נישט געוואוסט פון דער טראגעדיע, כאטש אנדערע שיפען, הונ-דערטער מייל ווייט זענען שוין געלאפען צו ראטעווען די קרבנות פון דער „וועס-טריס".

אין דער געשיכטע פון ים-טראגע-דיעס זענען געווען נאך אנדערע ביישפי-לען, וואו הונדערטע און טויזענטער מענשען זענען געראטעוועט געווארען א דאנק דער שנעלער הילף, וואס די רא-דיא האט געבראכט. אפילו אין דעם פאל פון דער „טיטאניק", וועלכע האט זיך אנגעשלאגען אן אנ'אייז-בארג און איז געזונקען אין 14 מינוט צייט, מיט-שלעפענדיג צום אפגרונד פון ים איבער 1500 קרבנות, איז אויך געלונגען צו רא-טעווען א גרויסע צאהל פון די, וואס מען האט בעוויזען ארונטערצולאזען אין רע-טונגס-שיפלעך, א דאנק דער שנעלער הילף, וואס ראדיא האט געבראכט. אלע מיטלען ווערען איצט אנגעווענדט אויף אויסצובעסערן די ראדיא - אפאראטען אויף די שיפען, אז קיין איין מינוט זאל נישט פערלוירען געהן און ברענגען הילף. עס איז אויך דא א בעוועגונג, אז קיין איין שיף זאל נישט ערלויבט ווערען אויפ'ן ים, סיידען זי האט אויף זיך א ראדיא-אפאראט.

—0—

וואיעוואדע בעשטימט א קאנטראל-קאמיסיע פאר די נייע בנינים.

(ב) אין שייכות מיט דער בוי-קאמ-פאטראפע אויף 1. מאי נאס האט דער וואיעוואדע יאשטשאלט בעשטימט א ספעציעלע קאנטראל-קאמיסיע מיט אינזש. וואזשניצקי בראש, וואס זאל נאכזעהן אלע נייע בנינים וואס זענען אינצט געבויט געווארען און שטאט, צי זיי זענען געבויט געווארען און הסכם מיט די פארשריפטען.

„פראקישע" עקזעקיטיווע אין לאדז

(פ) עהערנעכטען איז אין לאדז פאר-געקומען די ערשטע קאנפערענץ פון די „פראקעס" אין לאדז. נאך א לענגערער דיסקוסיע איז געוועהלט געווארען א עק-זעקוטיווע, אין וועלכען עס זענען אריין פלוטשענעק, אראטשוק, סקאשנוסקי, מיכאלסקי און אינזש. ראסאלסקי. די קאנפערענץ האט געשיקט א דעפעשע צו מיניסטער מאראטשעווסקי און דער פפ"ס-פראקציע.

פ. ק. או. עקסמיטירט געווארען פון נייע מארגאווע 18.

(§) נעכטען איז אין לאדזער קרייז-געריכט בעטראכט געווארען דער פראצעס פון די איינגעמיטער פון הויז אויף נייע מארגאווע 18 יאנקיעלעוויטש און ראזען געגען פ. ק. או. אין א רייה אפי-צירען, וואס וואוינען און זעלבינגען הויז רעם דאזיגען לאקאל האבען די דערמאנ צע הויז-ווירטע פארדונגען דעם פ. ק. או. אין יאהר 1924 און געשלאסען אנ-אפמאך וואס גילט ביז'ן 1. יאנואר 1928 מיט א פריהערדיגער קינדיגונג פון 6 חדשים. דער ד. א. ק. האט מאכי געקינדיגט די דירה מיט 6 חדשים פרי-דער אויס, כדי צו קענען פיהרען אונ-טערהאנדלונגען וויגען פערקלענערן דאס דירה-געלד, וואס איז בערעכענט געווא-רען אין אפמאך אויף 50 טויזענד זל. יעהרליך אבער זיך נישט ארויסגעצוי-גען. צוליב'ן וואוינונגס-מאנגעל האט אבער דער ד. א. ק. אריינגעזעצט אין זעלבען לאקאל 21 אפיצירען, וואס הא-בען נישט קיין אייגענע וואוינונגען.

דער בעפולמעכטיגטער פון די אנקלא-גע האט פערלאנגט א קאמיסיע. דאס געריכט האט מאכי ארויסגעטראגען א ורטייל, לויט וועלכען דער פ. ק. או. ווערט עקסמיטירט, דאגעגען די אפי-צירען, וואס וואוינען אין הויז וועלען ווייטער בלייבען וואוינען.

די גרויסע חניכה-פייערונג פון קרן-קימת-לישראל.

דער פייערליכער חנוכה-אווענד, וועל-כער קומט פאר דאנערשטאג אין „פיל-הארמאניע", האט ארויסגערופען א גרוי-סע פעראינטערעסירונג צווישען די נא-ציאנאלע יודישע קרייזען.

די ערעפנונג-רעדע וועט האלטען דער חשוב'ער גאסט, ד"ר מ. וואלדמאן פון בערלין, וועלכער איז אין משך פון דער קורצער צייט, וואס ער ווייט אין לאדז, געווארען זעהר בעליבט ביי דער היגער יודישער בעפעלקערונג, וואס האט געהאט די געלעגענהייט צו הערען דעם גייסטרייכען רעדנער. דער פראגראם פון אווענד נעמט אויסערדעם ארום צ.א.: חנוכה-ליכט, דער כאר פון יודישן גימ-נאזיום, א נייע אינסצענירונג פון דעם „רבי אלימלך" — אויסגעפיהרט דורך דיים דראמאטישען קרייז ביים ערשטען יודישען העברער-גימנאזיום, ארינענטא-לישע באלעטען, אויסגעפיהרט דורך די קינדער און דאס בובלישע ווערק „קבוץ גליות". אויסגעפיהרט דורך די שילער פון קאצענעלסאנ'ס גימנאזיום.

עס איז פאראויסצוזעהן, אז די אומ-פאזאנטע פייערונג וועט צוציהען א צאל רייך פובליקום.

געשטארבען דער קרבן פון „רעגי-שען מארד" אויף ראדוואנסקא 19.

(§) שבת נאכמיטאג איז געשטאר-בען אין שפיטאל דער קרבן פון מארד אויף ראדוואנסקא 19, די פרוי העלענא יאטשאק, וועלכע דער מאן האט איבער-געשניטען דעם האלז מיט א ברימוועט. איהר קערפער איז איבערגעפיהרט גע-ווארען אין פראזעקטאריום. גלייכצייטיג איז איהר מאן דער מערדער אפגעפירט געווארען אין דער אויספארשונגס-תפיסה אויף קאפערניק גאס.

• • •

(ה) דער קרבן פון באנדיטען-אנפאל אין קאנסטאנטין, רעם זוהן פון דארטי-גען שטש לייב קאלניערוש קומט צו זיך ווי מען מעלדעט אונז איז די געפאהר פאר זיין לעבען שוין אריבער.

גרינדונג פון פעראיין „עזרת אחים"

שבת אין אווענד איז אין „קאלאסע-אם" פארגעקומען די ערעפנונג פון פער-איין „עזרת אחים". אין דער אנוועזענ-הייט פון עטליכע הונדערט מיטגלידער און געסט. פון די רעדעס די צילען און אויפגאבען איז צו זעהן, אז דער פער-איין שטעלט זיך די אויפגאבע צו געבען די מיטגלידער מאראלישע, מאטעריעלע און מעדיצינישע הילף, אויך הילף פאר עקסמיטירטע, וועלכע זענען געבליבען דאכלאז. דאן קומט פאר דער צערע-מאניאלער טייל, מען שניידט איבער די באנד. דאס ארקעסטער שפילט דעם פוי-לישען נאציאנאלען הימן, און שפעטער „התקוה". נאך דעם צערעמאניאלען טייל קומט א רייה בעגריסונגען. די פער-זאמעלטע שפענדען א גרעסערע סומע געלד לטובת דעם פעראיין. און דערנאך איז פארגעקומען א סעודה, וואו דער עולם האט זיך משמח געווען ביז גרויען פרימארגען.

חניכה-פייערונגען פאר די תלמוד-תורה-קינדער.

(ג) אין די לאדזער תלמוד-תורה'ס זענען נעכטען פארגעקומען חנוכה-פייע-רונגען איינגעארדענט פון די קינדער פאר די קינדער, אונטער דער אויפזיכט פון דער אנפיהרונג. די קינדער האבען געצונדען חנוכה-ליכט און ס'איז צווי-שען זיי געטיילט געווארן זיסקייטען און ס'איז אויך פאר זיי איינגעארדנט געווא-רען א חנוכה-מאלצייט.

בעראטונג פון „קרן-היסוד"-עסקנים.

מוצאי שבת איז אין לאקאל פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע אונטער'ן פארזיץ פון ה' ב. וואקס פארגעקומען א בעראטונג פון די היגע „קרן-היסוד"-עסקנים. אין דער בעראטונג האט זיך אויך בעטייליגט רעד. ד"ר מ. וואלדמאן פון בערלין.

נאך א קורצער איינלייטונגס-רעדע פון ד"ר וואלדמאן האבען די ה"ה לעוו און ראבינאוויטש אפגעגעבען א בעריכט וועגען גאנג פון דעם „קרן-היסוד"-קאמפיין, וואס האט זיך אנגעהויבען אין אונזער שטאט און צוזאמענהאנג מיט'ן בעזוך פון דער א"י-דעלעגאציע. עס איז פעסטגעשטעלט געווארען דער גינסטי-גער פערלויף פון דער אקציע און הויפט זעכליך די איבערגעגעבענע ארבייט פון די זאמלער. עס איז בעשלאסען געווא-רען ענערגיש ווייטער צו פיהרען די זאמלונג און די אנוועזענדע קה"י-עסק-נים האבען מוטגעטיילט זייער גרייטקייט פארטצוזעצען די ארבייט לטובת דעם ארץ-ישראל אויפבוי-פאנד מיט דערועל-בער ענערגיע ווי ביז אהער.

פון דער פאלקס-אוניווערזיטעט ביי דער ציוניסטישער ארגאניזאציע.

זונטאג איז אין לאקאל פון דער ציו-ניסטישער ארגאניזאציע פארגעקומען די צווייטע פארלעזונג פון ד"ר מ. וואלד-מאן (בערלין) אויף ד. ט.: „יודען און יודענטום אין דייטשלאנד". אין א לענ-גערען און אינהאלטסרייכען רעפעראט האט דער חשוב'ער פרעלעגענט כאראק-טעריזירט דאס גייסטיגע לעבען פון די יודען אין דייטשלאנד, שילדערנדיג אויספיהרליך די פערשידענע גייסטיגע שטרעמונגען אין דייטשען יודענטום (אסימילאציע, ארטאדאקסיע, ציוניזם א. אז. וו.) דאס צאהלרייך פערזאמעלטע פובליקום, וואס האט אויסגעפילט דעם זאל, האט דעם פרעלעגענט געדאנקט מיט שטארקע אפלאדיסמענטען פאר די גייסטרייכע אויספיהרונגען.

היינט, דינסטאג, 8.30 אוונט קומט פאר אין דער פאלקס-אוניווערזיטעט (לאקאל פון דער ציוניסטישער ארגאני-זאציע) א פארלעזונג פון ד"ר ע. לעווין א.ד.ט.: „פארלאמענט און רעגירונג". איינגאנג פריי.

אליאכין שפילט שבת אין לאדז.

שבת וועט אויפטרעטען אין לאדזער שאך-קלוב דער בערימטער וועלט-מייס-טער אליאכין, וואס וועט שפילען מיט 30 געגנער, דערונטער 2 בלינדע פארטיעס. דער אויפטריט פון אליאכין ווערט אין די קרייזען פון די לאדזער שאך-ליבהא-בער ערווארט מיט גרויס שפאנונג.

פאלקס-אוניווערזיטעט ביי דער ציוניסטישער ארגאניזאציע.
היינט, דינסטאג, 8.30 אווענד אין אהענד אין לאקאל פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע (צעגעלניאנא 4)
פארלעזונג
אויף ד. ט.: „פארלאמענט און רעגירונג"
פרעלעגענט: ד"ר ע. לעווין.
איינגאנג פריי

ווער דארף זיך שטעלען צו די ציגאב קאנטראל-פערזאמלונגען?

היינט הויבען זיך אן די צוגאב קאנט-ראל פערזאמלונגען ביז'ן 21-טען דע-צעמבער, די, וואס האבען זיך צו די קאנטראל-פערזאמלונגען נישט געשטעלט, צו די דאזיגע צוגאב-קאנטראל-פערזאמ-לונגען דארפען זיך שטעלען: א) די רעזערוויסטען און לאנד-שטורם מיט גע-וועהר און אהן געוועהר קאטעגאריע A. געבוירענע אין די יאהרען D. C2 C. 1903, 19 0 און 1888

רעזערוויסטען (קאטעגאריע A) פון די יאהרגענג 1890, 1891, 1894, 1895, 1896, 1897, 1898, און 1899, וו ס הא-בען געדארפט דורכמאכען מיליטער-איבונגען און האבען דאס צוליב וועל-כער ס'איז סבה נישט געטון.

די רעזערוויסטען און לאנדשטורם מיט קאטעגאריע A. C. און C 1. פון די יאהרגענג 1887 1890, 1891, 1892, 1893, 1894, 1895 1896, 1897, 1898, 1899 און 1901, וואס האבען אין די יאהרען 1925-26-27 זיך געדארפט שטעלען צו די קאנטראל-פער-זאמלונגען און האבען דאס צוליב פער-שידענע סבות נישט געטון.

די וואס וואוינען אויס'ן שטח פון 1, 4, 6, 7, 10, 12, 13 און 14 פאליציי-קאמיסאריאט דארפען זיך צושטעלען אין דער פ. ק. או. 2 אויף ניי-ציגעלגאס 51 דעם 17, 18, 19, 20 און 21 דעצעמ-בער; די וואס וואוינען אין 2, 3, 5 8 9 און 11 פאליציי-קאמיסאריאט דארפען זיך צושטעלען אין פ. ק. או. 1 אויף נאווא-טארגאווע 18 פון היינט דעם 11, 12, 13, 14 און 15 דעצעמבער.

מ'דארף זיך צושטעלען פינקטליך 9 א זייגער פריה מיט מיליטערישען ביכלעך מאביליזאציע-קארטע און אנד. מיליטער-רישע דאקומענטען.

טעאטער און קונסט

חנוכה-ראוט אין „וויזא"

שבת דעם 15 דעצעמבער ארדענט „וויזא" איין א חנוכה-ראוט אין זאל פון די האנדעלס-אנגעשטעלטע אויף קאש-טשושקי 21 מיט זעהר א רייכען פראג-ראם און אויך טעניי. איינגאנג פאר מיט-גלידער און אריינגעפיהרטע געסט.

צוליב'ן ראוט וועט מיטוואך קיין טיי-אווענד נישט פארקומען.

פעלדעסי-קאנצערט.

מארגען טרעט אויף אין פילהארמא-ניע דער וועלט-בערימטער וויאלענטשע-ליסט ארנאלד פעלדעסי און די זינגערין מאריא לאביא.

שרפה אין א זאקען-פאבריק.

(§) נעכטען 10 פריה האט אויסגע-בראכען א שרפה אין דער זאקען-פאב-ריק פון ה' פיוטלאוויטש, וואס געפינט זיך אויף פאמארסקא 25 די שרפה הא-בען גיך בעמערקט די איינוואוינער פון דעם הויז און ס'זענען באלד ארויסגע-רופען געווארען די פייערלעשער, וואס האבען אין משך פון א קורצער צייט די שרפה איינגעלאשען. ווי ס'איז פעסט-געשטעלט געווארען איז די שרפה אויס-געבראכען צוליב דעם, וואס די אויוועגס וואס זענען צום טריקענען, זענען צו-שטארק געהייצט געווארען. די גרויס פון שאדען איז נישט פעסטגעשטעלט געווא-רען.

Mundwasser
FASCINATA
macht Dein Zahnfleisch gesund und beseitigt den nüblen Mund geruch.

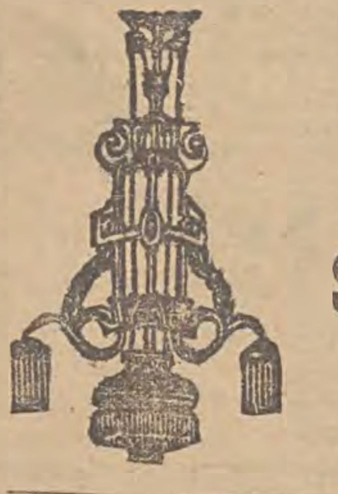

לאמפען
פיר שפייזע-צימער סאלאן-קאבינעט שלאף-צימער
קויפט זיך אמביליגסטען און פאבריקס-לאגער ביי
Sz. P. Szmalewicz
פאלודניאווא 8,
טעל. 39-64
מערען איגענומען רעפעראטורען
צום זירגאטיזונגען, אקסידיען.

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.
נאר פאר ווענערישע הויט-קראנקהייטען און מענער-שוואכקייט אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אוראלאגישע און נערווען-קראנקהייטען.
קוארץ לאמפ-עלעקטרישער הייל-קאבינעט-קאסמעטיק
טעטיג פון 8 א זייגער ביז 9 אווענד
זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג
בעזונדער ווארטע צימער פאר פרויען
וויזיט 3 זלאטעס

קלישען
צום דרוקען
און רעקלאמע צייכנונגען
בעקומט איר ביי די איינציגע יודישע קלישע-פאבריק
„GALWANO" 101 TEL 57-68
PIOTRKOWSKA 101

זיך געפונען

ארגינעלער ראמאן פון דער נייער יודישער תקופה

פון י. ל. ליאשיץ

(פארטזעצונג).

בערטע האט געפיהלט, אז כאטש לו האט זעהר פיל געהאלפען, דורכצופיה-רען אט די אלע גרויסע היסטארישע געשעהענישען און ער האט ווירקליך אויס-געשריבען שעהנע ליכטיגע קאפיטלען אין דער יודישער געשיכטע, אבער ער האט עס געטון צוליב זיין ברייט הארץ, וואס וויל העלפען אלע אונטערדריקטע, אבער נישט מחמת ער פיהלט זיך צוגעבונדען צום יודישען פאלק. ער איז געטראגען געווארען פון דעם אימפעט, פון די כוואליעס פון דער צייט, וועלכע האבען איהם געשטופט צו טון די גרויסע טאטען, אבער אין דער אמת'ן איז ער פערבליבען דער זעלבער קאלטער פראקטישער אמעריקאנער פון משה'ס גלויבען, און זי האט אנגעשטרענגט אלע איהרע געדאנקען, ווי צו געפינ'ן אט יענע גייסטיגע בענדער, מיט וועלכע זי זאל קענען צובינדען דעם גרויסען לו צום יודישען פאלק. זי האט געזוכט אט יענע מיטלען, מיט וועלכע זי וועט קענען פארנאנדערבלאזען אין איהם דאס פינטעלע יוד, דעם יודישען ניצוץ, און עס זאל דערפון ווערען א גרויסער נאציאנאלער יודישער פלאם, און דאן וואלט זי זיך געקענט טיילען מיט איהם איהר גרויסע אויפגאבע, איהר שווערע שליחות. פארלויפיג האט זי געמוזט אר-ביטען איינע אליין, און זיך בענוצען מיט איהר לו נאר אינדירעקט.

23-טער קאפיטעל

בערטע ביים רויטען מיטינג

די אמעריקאנער קאמוניסטען האבען אפגעהאלטען א ספעציעלען געהיימען מיטינג, וואו נאר „הונדערט פראצענטיגע רויטע" זענען איינגעלאדען געווארען, ווייל אויף דעם מיטינג האט מען געמוזט פערהאנדלען מכח זעהר וויכטיגע ענינים, וועלכע מען האט ערהאלטען אין געהיים פון מאסקווע, און וועלכע האבען געמוזט זיין גיכער דורכגעפיהרט ווערען. בערטע, זייענדיג א ממחה אין דער „רויטער תורה", האט אויסגעפונען פון דעם מיטינג, און נישט טראכטען קיין סך, האט זי זיך פערקליידעט אלס שווארצקאפ פון דייטשלאנד, און דארט אוועקגעגאנגען.

ווען בערטע האט אנגעקלאפט אן טיר, האט מען גלייך נישט געעפענט, נאר ס'האט זיך געעפענט א קליין לאך אין טיר, און א שטים האט געפרעגט:

— ווער איז דארט?

— שווארצקאפ פון דייטשלאנד, — האט בערטע געענטפערט.

ס'האט לאנג נישט געדויערט, און די טיר האט זיך שטיל געעפענט און בערטע, וועלכע מיר וועלען רופען שווארצקאפ, איז שטאלץ אריין אינווייניג.

ניגלאס, דער אנפיהרער פון די רויטע אין אנקעל סעמ'ס מדינה, האט זיך רויט-ברידערליך גע'שלום עליכמ'ט מיט שווארצקאפ'ן, און האט בעמערקט:

— מיר האבען אייך ערווארט, ווייל איך האב ערהאלטען א געהיימע צו-שריפט פון מאסקווע מכח אייער קומען, מיר האבען אפילו אייער בילד אויפ'ן וואנד, ער ווייזט איהם דאס בילד. שווארצקאפ איז צופרידען. ניגלאס שטעלט פאר איהם פאר פיל קאמוניסטען, וועלכע זענען געקומען פון פערשידענע שטעדט צום מיטינג. שווארצקאפ גיט א שמייכעל געהיימניספול, פונקט ווי ער וואלט גע-וואלט געזאגט: „כ'ווייס פון אלע געהיימנישען און בעגריסט זיך מיט אלעמען. די שטימונג ווערט א פרעהליכע. עפעס א קליינינקייט! א רויטער רבי אראפגעקומען אזש פון דייטשלאנד.

מ'עפענט גלייך דעם מיטינג. די רויטע חסידים ווערען ערנסט און שווארץ-קאפ ערקלערט זיי, אז ער איז זעהר מיד פון דער רייזע, דערום וועט ער נאר אויסהערען אלע געהיימע בעריכטען, און די אינסטרוקציעס פון מאסקווע. ער וועט פאר זיי רעדען אויפ'ן צווייטען מיטינג.

גיגלאס איז דערפון זעהר צופרידען. „דערווייל וועט ער קענען ווייזען דעם גרויסען שווארצקאפ, זיין טאלאנט, און די בקיאות אין די ענינים פון רויטער די-פלאמאטיע". און ער הויבט אן:

— חברים קאמוניסטען! ס'איז נישט גענוג, וואס אונזערע ברידער, די באל-שעוויקעס, האבען געפארבט אויף רויט דאס אמאליגע גרויסע רוסלאנד! אונזער ציל מוז זיין צו פארבען אויף רויט די גאנצע וועלט! און דערפאר האט טאקע דער „אינטערנאציאנאל" איינגעפיהרט א פראפאגאנדע-דעפארטאמענט. לויט די אינסטרוק-ציעס פון מאסקווע בעשטעהט די הויפט-אפאגאנדע אין צוגרייטען אומרוהען, וואו נאר מען קען עס דורכפיהרען. אונזערע שלוחים זענען איצט זעהר טעטיג אין כינע, יאפאן, אינדיע, מצרים און פאלעסטינא.

מיר, צווישען אונז, מעגען וויסען דעם אמת! מיר רויטע האבען קיין שום שייכות נישט מיט די צוועקען פון די כינעזישע רעוואלוציאנערען, וועלכע ווילען באמת א פריי כינא, אדער מיט די מאראקאנער נאכפאלגער עבד-אל-קרים, וועלכע ווילען א פריי זעלבסשטענדיג מאראקא. מיר האבען נישט וואס צו טון מיט די עגיפטישע עקסטרעמיסטען. אדער אראבישע פארטייען אין פאלעסטינא: מיר האבען פאר זיך נאר איין צוועק: אויפטרייסלען די אינטערנאציאנאלע ארדנונג און רוהיג-קייט, ברענגען מהומות און שוואך מאכען דעם איינפלוס פון די אייראפעאישע מלוכות; קודם כל פון ענגלאנד און נאכדעם פון אנדערע לענדער.

פון מאסקווע האבען מיר ערשט ערהאלטען צוויי צושריפטען וועלכע זענען פון גרויס וויכטיגקייט. די ערשטע צושריפט לויטעט, אז מיר מוזען שיקן כלומר'שט אנ'עקספעדיציע קיין עגיפטען און פאלעסטינע, צו בעטראכטען די נייע אויסגראבונגען, אבער אין אמת'ן הייסט עס, צו שיקען רויטע אגענטען אנצורייצען די היגע עגיפטיאנער און די אראבער געגען די יודען און געגען ענגלאנד. אינזער עקספעדיציע וועט זיך פעראייניגען מיט די אגענטען, וועלכע זענען שוין דארט פון צוויי חדשים אונטער דער פיהרערשאפט פונם גרויסען מעדוויעדיעוו פון מאסקווע.

די צווייטע צושריפט ענטהאלט נאך א מעהר וויכטיגערע זאך: מען האט ערפאהרען, אז בעטקע, די הויפט-ריכטערין פון סאוויעט-רוסלאנד, געפינט זיך איצט אין אמעריקא. אונזערע אייגענע אגענטען האבען איהר אפילו געהערט רעדען אויף א גרויסער מאסען-פערזאמלונג, וואו זי האט געגאסען פעך און שוועבעל אויף די באלשעוויקעס. מען האט אונז צוגעשיקט פון מאסקווע איהר ריכטיגע בילד, און אינסטרוקציעס, ווי צו האנדלען, אז ב אונז וועט געלינגען זי צו כאפען. מען זאל איהר גאר נישט טון, נאר אנווענדען פערשידענע מיטלען און ברענגען זי א לע-בעדיגע קיין סאוויעט-רוסלאנד, וואו זי וועט עפענטליך גע'משפט ווערען פאר'ן העכסטען טריבונאל, אום די קאנטער-רעוואלוציאנערען זאלען זיך איבערצייגען, אז מיט די רויטע טאר מען זיך נישט שפילען, דאס וועט אנווארפען א פחד אויף אלעמען, און אגב וועט אויסלאנד קריגען מעהר דרך ארץ פאר אונזער שטארקייט.

ווען ניגלאס האט געענדיגט רעדען, האבען איניגע געשטעלט פראגען, צווי-שען וועלכע עס איז אויך געווען די פראגע: „פארוואס זאל מען די הויפט-ריכטערין אויפ'ן ארט נישט דערהרג'ענען? אויב מען וועט זי ערגעץ דערטאפען.

דא האט זיך שוין שווארצקאפ אויפגעשטעלט, און די אנוועזענדע האבען מיט יראת הכבוד אויפגעשטעלט די אויערען, און אויפגעעפענט די מיילער, אום חלילה נישט צו פערשפילען איין ווארט פון גרויסען שווארצקאפ, וועלכער האט תמימות'דיג מיט פאנאטישע התלהבות ערקלערט:

— חברים קאמוניסטען! אונזער אומשטערבליכער ניקאלאי פלעגט זאגען: „אז די אמת'ע דיסציפלין פון די רויטע ארמעען, וועלכע טראצקי האט איינגע-פיהרט, האט געראטעוועט די סאוויעט-מלוכה". דער בראשית פון אונזער נייע תורה הויבט זיך אן מיט דיסציפלין! און אפילו דעם גרויסען טראצקין דעם גאט פון די „רויטע כחות", האט מען פערשיקט אויף די קאווקאזער בערג פאר וועלען געהן אנטקעגען דיסציפלין.

מיר טארען נישט פרעגען קיין קשיות אזוי לאנג ווי מאסקווע גיט א בא-פעהל, מאסקווע גיט אינסטרוקציעס, מוזען מיר בלינד פאלגען!

(דאס ווייטערע קומט)

קינא קאאפעראטיוו
פון
מלוכה-אנגעשטעלטע
שענקיעוויטשא 40.

אויפ'ן ערשטען סעאנס אלע פרייזען ערמעסיגט

היינט פרעמיערע און ווייטערע טעג! גרויסער מעכטיגער פראגראם! היינט פרעמיערע און ווייטערע טעג!

„די גרויסשטעטישע יוגענד"

אין די הויפט-ראלען:
Marja Pandler און **Harry Liedke**

דער נאהענטסטער פראגראם:
גיהנום פון ליבע
Olga CZECHOWA אין די הויפט-ראלע

קינא-טעאטער
ZACHĘTA
26 זגערזשער 26

ארקעסטער צוגעפאסט צום בילד אונטער דער לייטונג פון ד. שימקיעוויטש.

היינט פרעמיערע און ווייטערע טעג! היינט פרעמיערע און ווייטערע טעג!

דער לעצטער וואלה

שאמפאנישע פערסע אין 10 גרויסע אקטען, אין די הויפט-ראלען:
LIANA HAID
W. FRITSCH, IDA WÜRST i SCHLETTOW

דער נאהענטסטער פראגראם:
דאס הויז פון שדים

אנאנסירט נאר אין „לאדזער טאגעבלאט"

פ עליז-ווארעז

קען מען קויפען אמביליגסטע און אויף די בעקוועמסטע בעדינגונגען נאר ביי דער לאנג-יעהריגער פירמע

ל. ב. פעפער, ווסכאדניא 42

טעלעפ. 78-04.

בעמ.: די קירזשנער-ווערקשטעל אויפ'ן ארט. די ארבייט ווערט אויסגעפיהרט פינקטליך און רעעל.

אל תתהלל ביום מחר
כי לא תדע מה ילד יום.
לייג נישט אפ אויף מארגען

נאר אז דו דארפסט ערלעדיגען סאנדאווע זאכען זאלסטו גלייך קומען צו לויפען אין ביורא

17 פיעטריקאווער 17
52 זאכאדניא 52

וואו ס'ווערט ערלעדיגט און געוויסענהאפט געשריבען לויט'ן אוסטאוו אלערליי ביעס. קלאוזולעס, זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען, אפעלאציעס, ציווילע און קארנע אפאזיציעס, אדזאלאניעס, רעקורסען וועגען דירה אין אורזשאנד-ראזיעמטשי, וועגן פעסער אין קאמיסאריאט-דרושאנדו און אלע פאליציי-בעצירקען, אקטען אינטערציזיעס, אקטען דא-ראוויונעס, קארנע ספראוועס, ווי אויך איבער-זעצונגען אין אלע שפראכען. ספעציאליסט אין שותפות-אקטען. מיט אכטונג

י. מאנעלא רעכט-קאנסולענט

א בילאנס פעהיגער
בוכהאלטער

קארעספאנדענט (פויליש דייטש, ענגליש) זוכט א שטענדיגען אדער טעמפארערן צייטווייליגען פאסטען. אפערטען אפצוגעבען אין אדמיניסטראציע פון „לאדזער טאגעבלאט" אונטער „Z".

ספעציאליסט פון היילבאר מאסאזשען און גימנאסטיק.

אברהם קאזשמינסקי

לאדז, ליפאוא 25 עק זשעלאנא מיט פיל יאהריגע פראקטיק אין די ווארשאווער שפיטאלען ווי אויך יעהרליכע סעזאן-ארבייט אין טשעכא-טשינעק נעהמט אן מאסאזשען געגען רעומא-טיזם ארטערעטיזם אישיאס פאראליזש א. ד. ג. ספעציאליטעט פון אבמאגערונגס-מעטאדע בעמ. כ'נעם אויך אן בעשטעלונגען אויף דער פראווינץ ווי ס'איז נאר פערהאן טראמוואי-פערבינדונג.

עלעקטרישע צישניידער-מאשינען פאר קאנפעקציע און וועש
M. Błaszkowski, Łódź
ul. Żeromskiego 23,
telefon 52-97.

געגען בעלוינונג!
ס'זענען פערלוירען געווארען 2 וועקסלען:
1) 180 זל. צאהלבאר 28/3 1929,
2) 100 זל. צאהלבאר 8/4 אויסשטעלער ל. קוטנער, פאדזשעטשנא 1, זשירא א. דאמבראווסקי. אפצוגעבען פאדזשעטשנא 7 צו וואלמאן. די וועקסלען ווערען ערקלערט פאר אונגילטיג.

---

2 זאלען

צו פערפאכטע צוזאמען אדער איינצעלנע 20X5,20 פאסענד פאר קראפט-וועב-שטיהל, שטרימף-ווערקעריי, לאגער-רוימען א.ז.וו. פ. קארט. פאמארסקא 128 (נייע געבויידע)

וויכטיג פאר דאמען!

מאכע איך די עלעגאנטסטע דאמען-היטע נאך דער לעצטער פאריזער מאדע און די עלטעסטע היטע איבער-ארבייטע איך אויף גענצליך ניי. געדענקט די אדרעס:

פאר נאר **2.50 זל.**

23 זאוואדזקא 23
אין הויף. 2-טען איינגאנג, לינקס פארטער.
„TOLA"

אויפרוף
צו די לאדזער איינוואוינער.

צוליב דער 20-יעהריגער עקזיסטענץ פון דער פירמע
האט די גלאז-שליפעריי און שפיגעל-גיסעריי
ש. מיענדזיבאווסקי
42 גדאנסקא 42, טעל. 58-91
געוועלב צעגיעלניאנא 17

בעשלאסען צו פערקויפען אין פערלויף פון 4 וואכען פון היינטיגען טאג אן

20% ביליגער
פון די
פאבריקס-פרייזען

מעבעל-שפיגלען, שפיגלען פאר עס-צימער און גאלאנטעריע גלאז פאר עס-צימער ד. ה. גלעזער-פאדסטאווקעס, קאראפקעס גלעז-לעך אלע ארט פארצעלאן איין- און אויסלענדישע קרישטאלען פון די ביליגסטע ביז די פראכטפולסטע ס'ווערען אנגענומען אלע ארט ארבייטען, וועלכע געהען אריין אין געביט פון פאך.

בעמערקונג: וויכטיג פאר מעבעל-מייסטער און טישלערס, פון 56 ביז 75 זל., קרישטאלען און האלב-קרישטאלען 20% בי-ליגער ווי איבעראל, שפיגלען פון 46 ביז 55 זל.

גינסטיגע קויפס-בעדינגונגען! אהגע צורעכנונגען פון פראצ.!

לעטשניצע

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען און צאהן-ערצטליכער קאבינעט
17 זגערזשער 17, טעל. 16-33.

ד"ר ראסאווסקי	נאז-, האלז, אויערען-קר.	10-11 און 2-3 6-7
ד"ר יוסטמאן	נערווען-קראנקהייטען	פון 12-2
ד"ר רוזשאנער	הויט און גע-שלעכטס-קר.	10-11 און 1-2.ס
ד"ר ראזענצווייג	קינדער-קראנקהייטען	10-12 4-5
ד"ר פאפיערני	פרויען- און געבורטס-הילף	1-12½ 5-6
ד"ר גאלדשטיין-פאלאק	אויגען-קראנקהייטען	1-2 7-8
ד"ר קאנטאר	פנימיות-קראנקהייטען	ז. 1-2 4-9
ד"ר ווינבערג	אינערע, ספעצ. הערץ, לונגען	11-1 6-7
ד"ר סטופעל	רענטגען	12-10 6-4
צאהן-ארצט א. גראדזענסקי / צאהן-ארצט נ. ראזעס	צאהן- און מויל-קראנק.	8-9 3-9

לעטשניצע האט מאדערנע איינגעריכטעטע קאבינעטן. אקעי-שטעלע

מיט דער לעטשניצע איז פארבונדען געווארען

א רענטגען-אינסטיטוט

קווארץ-לאמפ, דיאטערמיע און עלעקטרא-טעראפיע קאבינעטס. מ'נעמט אן אויך קראנקע אין דער שטאט. מען עסן אויך וואוינען. אלע ארט מעדיצינישע אנאליזען. — קורסען פאר שטאמלער. אימפונג קעגען שכאלראסינע.

ערצטליך-קאסמעטיש-קאבינעט.
פרל. ס. מארקוס נעמט אן פון 7-5 אוונט.

OGŁOSZENIE.

Podajemy do wiadomości, że dnia 1 grudnia r. b. w naszej Filji przy ul Piotrkowskiej № 26 skradzione zostały następujące dokumenty:

1) weksle protestowane:

wystawca	miejsce płatn.	zlecenie	data płatności	suma zł.
Sz. Pelc	Kowel	M. Friedman	5/7 1928 r.	150.—
L. Cukierman	Stopnica	I. Cukierman	30/6 "	250.—
" "	"	" "	15/7 "	250.—
Trachtenberg i S-ka	Skurcz	M. Friedman	21/4 "	100.—
"	"	" "	29/4 "	300.—
A. S. Geler	Warszawa	" "	13/4 "	218.10
M. Kajzer	Sosnowiec	" "	27/9 1927 r.	200.—
" "	"	" "	5/10 "	300.—
" "	"	" "	10/9 "	244.—
Eli Kajzer	"	" "	7/9 "	150.—
" "	"	" "	25/9 "	400.—
F. Fajnzylber	Biała Podl.	" "	15/12 "	490.—
D. Kislowicz	Rzeszów	" "	5/1 1928 r.	800.—
" "	"	" "	15/1 "	250.—
I. Gross	"	A. Gross	23/2 "	299.20
G. Blumberg	Wilno	M. Friedman	22/1 "	300.—
Sz. Szubert	Kraków	A. Biederman	31/7 "	650.—
Zach. Szwarcblatt	Kowel	M. Friedman	15/4 "	440.—
W. Hildelheim (Łódź)	"	" "	15/10 "	110.28
Zach. Szwarcblat	"	" "	10/9 "	400.—
" "	"	" "	30/9 "	524.85
Sz. Oszri	Dzisna	" "	5/11 "	157.20
B. H. Zynger	Lublin	" "	31/10 "	140.—
B-cia Werses	Wilno	" "	10/11 "	673.83
S. Gross	Sosnowiec	" "	12/12 1927 r.	[illegible]00.—
A. Szabad	Wilno	" "	28/8 1928 r.	160.—
" "	"	" "	15/6 "	300.—
" "	"	" "	20/6 "	1[illegible]0.—
Liebe Rozenberg	Stryj	F. Rosenberg	26/7 "	300.—
" "	"	" "	17/8 "	300.—
Sz. Kiperband	Ludwipol	M. Friedman	30/12 1927 r.	1000.—
Fr. Dajcz	Hrubieszów	" "	30/6 1928 r.	700.—
" "	"	" "	31/7 "	300.—
" "	"	" "	1[illegible]/8 "	478.50
Ch. Grynberg	Fordon	I. Grynberg	15/7 "	113.—
" "	"	" "	24/6 "	200.—
" "	"	" "	10/8 "	280.—
" "	"	" "	20/8 "	300.—
N. Bar	Kowel	M. Friedman	25/5 "	200.—
" "	"	" "	25/5 "	200.—
" "	"	" "	20/6 "	200.—
" "	"	" "	20/6 "	200.—
" "	"	" "	30/6 "	199.60
M. Ch. Ciechanowski	Warszawa	" "	11/11 "	633.20
L. Rozenberg	Stryj	F. Rozenberg	22/7 "	200.—
L. Malacki	Widze	M. Friedman	9/5 "	150.—

2) listy gwarancyjne:

ekspedycji „Spedpol" za Braci Werses, Wilno . . . . . na zł. 2.314.—
" „Poltrans" za A. Szabad, Wilno. . . . . " " 165.55
" Monczyk i Kramarz, za B. Wiernik, Brześć n/B . . . . . " " 278.10
" N. Dembinski i S-ka, za E. Wajsenblum, Warszawa . . . . . " " 946.—
" " . . . . . " " 664.75
" " " " " M. Ch. Ciechanowski, Warszawa . . . " " 90.—
" Express Lubelski, wystaw. na I. Lewina, za I. Lewinsona, Lublin " " 435.—
" Eximpol, za M. Fertiga, Tarnow . . . . . " " 1.200.—
pana Grajwer, za I. Weinstein, Kowel . . . . . " " 544.—
" Weinstein, za B. Berman, Brześć n/B. . . . . " " 584.70
ekspedycji N. Dembinski i S-ka, za M. Ch. Ciechanowski, Warszawa . . " " 633.20

3) weksle:

kilka weksli z żyrem firmy M. Ch. Ciechanowski, Warszawa na sumę w przybliżeniu na zł. 950.—
1 weksel z wystawienia I. Kleinmana, Osiek, z żyrem P. Hoffman pł. 5/1 1929 r. na zł. 258.—

4) kwity zaliczeniowe:

ekspedycji Benizon, Brodecki i S-ka, na I. Muler, Wilno . . . . . na zł. 1.[illegible]05.—
" " " " " " . . . . . " " 832.—
" Eximpol na S. Bohrer, Tarnów . . . . . " " 380.—
" Jakób Wald, na H. Tugenhaft, Rzeszów . . . . . " " 496.80
" Eximpol, na J. Cukierman, Kraków . . . . . " " 1.500.—
" Jelin i Rudomin, na I. Izaksohn, Libawa . . . . . " Dol. 180.—
" Transport, na W. Perelmuter, Warszawa . . . . . " zł. 450.—

Powyższe dokumenty unieważniamy i ostrzegamy przed nabyciem.

Towarzystwo Przemysłowo-Handlowo Włókiennicze
B. N. LITWIN, Spółka Akcyjna
Łódź, ul. Piotrkowska 207.

אבאנעמענטס-פרייזען: ... גיזן—20 ... 1,25—... **אנאנסען-פרייזען:** ...

Redaktor-wydawca B. Hamburski
Tłocznia: E. i M. Hamburskich w Łodzi, Piotrkowska 18.